

Belügyminisztérium

Rendészeti Vezetőkiválasztási, Vezetőképzési és Továbbképzési Főosztály

A rendészeti feladatokat ellátó személyek, a segédfelügyelők, valamint a személy-és vagyonőrök képzéséről és vizsgáztatásáról szóló 68/2012. (XII. 14.) BM rendelet alapján végrehajtásra kerülő képzés

TANANYAG

**MEZŐŐR
RÉSZÉRE**

Szerző: dr. Szalay Ferenc r. alezredes
Szakmai lektor: dr. Török Zoltán r. dandártábornok
Pedagógiai lektor: Bányik Anita
Szerkesztő: Kecskés Nikolett

Készült: 2020. április

II. kiadás

TARTALOMJEGYZÉK

I.	Fejezet: Szakmai ismeretek	7
I.1.	A tevékenységet meghatározó főbb jogszabályok.....	7
I.2.	A rendészeti feladatokat ellátó személyek köre	7
I.3.	A mezőőr rendészeti törvényben meghatározott kötelezettségei	8
I.3.1.	Intézkedési kötelezettség.....	8
I.3.2.	Jogellenes cselekmény, illetékességi terület	8
I.3.3.	Segítségnyújtási és felvilágosítás-adási kötelezettség.....	8
I.3.4.	Egyen- vagy formaruha viselési kötelezettség	8
I.4.	A mezőőr Rendészeti törvényben meghatározott alkalmazási feltételei	9
I.5.	Az önkormányzati rendészeti szerv és a segédfelügyelő.....	9
I.5.1.	Az önkormányzati rendészeti szerv létrehozása, feladatai.....	9
I.5.2.	A segédfelügyelő alkalmazásának feltételei	10
I.5.3.	A segédfelügyelő jogai és kötelességei	10
I.6.	Az intézkedések általános szabályai.....	11
I.6.1.	A rendészeti szervhez tartozás igazolása	11
I.6.2.	Az intézkedés megkezdésének és lefolytatásának szabályai.....	11
I.6.3.	Az intézkedések alapelvei	12
I.6.4.	Általános taktikai ajánlások	12
I.6.4.1.	Az intézkedő állás, alaphelyzet kialakítása.....	12
I.6.4.2.	A biztonsági távolság.....	13
I.7.	A kényszerítő eszközök	13
I.7.1.	A kényszerítő eszközök alkalmazásának általános elvei és szabályai	13
I.7.1.1.	A szükségesség és az arányosság elve	13
I.7.1.2.	A kényszerítő eszközök alkalmazását megelőző intézkedések.....	14
I.7.1.3.	A kényszerítő eszközök alkalmazását követő intézkedések	14
I.7.1.4.	A kényszerítő eszközök alkalmazásának tilalmai	14
I.7.1.5.	Kényszerítő eszköz helyett más eszköz igénybevételének szabályai	15
I.7.1.6.	A kényszerítő eszközök alkalmazásának szabályai	15
I.7.1.7.	A kényszerítő eszközök típusai, fajtái:	15
I.7.1.8.	Testi kényszer	15
I.7.1.9.	Bilincs alkalmazása.....	16
I.7.1.10.	Vegyí eszköz alkalmazása	17
I.7.2.	Szolgálati kutya és rendőrbot alkalmazásának szabályai	17
I.7.3.	A kényszerítő eszközök és a szolgálati lőfegyver birtoklásának szabályai.....	18
I.8.	Az alkalmazható intézkedések.....	18
I.8.1.	Felszólítás jogellenes magatartás abbahagyására, a cselekmény folytatásának megakadályozása.....	19
I.8.2.	Épület, létesítmény és egyéb vagyontárgy őrzése, jogellenes cselekmény folytatásának megakadályozása	19
I.8.3.	A tetten ért személy visszatartása.....	19
I.8.4.	Dolog ideiglenes elvétele	20
I.8.5.	Igazoltatás.....	20
I.8.6.	Ruházat, csomag és jármű átvizsgálása, valamint jármű feltartóztatása.....	21
I.8.7.	A tetten ért személy előállítás.....	21
I.9.	Az intézkedések, intézkedéssel szembeni panasz kivizsgálása	22
I.9.1.	Jelentéstétel intézkedésről, kényszerítő eszközök alkalmazásáról.....	22
I.9.2.	A jelentések tartalmi, formai követelményei	22

I.9.3.	Az intézkedés kivizsgálása.....	23
I.10.	A szolgálati igazolványra és jelvényre valamint a rendészeti feladatokat ellátó személyek nyilvántartására vonatkozó rendelkezések	24
I.10.1.	A mezőőr szolgálati igazolványa és jelvénye.....	24
I.10.2.	A szolgálati igazolvány és jelvény bevonása, visszavonása.....	24
I.11.	A kényszerítő eszközök igénylésének, átvételének, visszavételének és térítésének rendje	25
I.11.1.1.	Az igénylés rendje.....	25
I.11.1.2.	Az átvétel rendje és a térítés rendje	25
I.12.	A rendészeti feladatokat ellátó személyek ruházati ellátására vonatkozó szabályok	25
I.12.1.	Az egyen- vagy formaruhára vonatkozó előírások.....	25
I.12.2.	Az egyen- vagy formaruha viselésére vonatkozó előírások	25
I.12.3.	Az egyen- vagy formaruhával kapcsolatos tilalmak.....	26
I.12.4.	Az ellátási kötelezettség	26
I.13.	Az egyes intézkedések végrehajtásának taktikája.....	26
I.13.1.	A gépjárművek megállításának taktikája.....	26
I.13.2.	A jármű, valamint a csomagátvizsgálás taktikája.....	27
I.13.3.	A ruházat átvizsgálásának taktikája.....	27
I.13.4.	Az ittas, valamint a kábítószer hatása alatt álló személyekkel szembeni intézkedések taktikája	28
I.13.4.1.	Az ittas személyekkel szemben történő intézkedés, a kommunikáció módjai	28
I.13.4.2.	A kábítószer hatása alatt álló személyekkel szemben történő intézkedés, a kommunikáció módjai.....	28
II.	Fejezet: Az elsősegélynyújtás	29
II.1.	Az elsősegélynyújtás fogalma, szerepe, esetei	29
II.2.	Sebellátás, vérzések, vérzéscsillapítás	29
II.2.1.	Teendők sebellátás, vérzéscsillapítás során	29
II.2.2.	Szúrt sebek ellátása	29
II.2.3.	Egyéb sérülés típusok.....	29
II.2.3.1.	Hajszáleres vérzés	29
II.2.3.2.	Visszeres vérzés	29
II.2.3.3.	Ütőeres vérzés	30
II.3.	A csontrendszer sérülései	30
II.3.1.	A rándulás és ficam	30
II.3.2.	Csonttörés.....	30
II.3.3.	Gerinc- vagy medencetörés	30
II.3.4.	Koponyaalapi törés.....	30
III.	Fejezet: Jogi ismeretek	31
III.1.	Büntetőjogi ismeretek	31
III.1.1.	A jogos védelem	31
III.1.2.	A végszükség.....	31
III.1.3.	A bűncselekmény elkövetői.....	32
III.2.	Szabálysértési jogi ismeretek	32
III.2.1.	A szabálysértésért való felelősség	32
III.2.2.	A szabálysértési eljárás megindulása	32
III.2.3.	Helyszíni bírság	33
III.2.4.	Szóbeli figyelmeztetés	33
III.3.	Büntetőjog különös részi tényállások	34

III.3.1.	Segítségnyújtás elmulasztása.....	34
III.3.2.	Személyi szabadság megsértése	34
III.3.3.	Személyes adattal visszaélés	34
III.3.4.	Környezetkárosítás	35
III.3.5.	Természetkárosítás	35
III.3.6.	Állatkínzás	36
III.3.7.	Orvvadászat	37
III.3.8.	Orvhalászat	37
III.3.9.	A hulladékgazdálkodás rendjének megsértése	38
III.3.10.	Lopás	38
III.3.11.	Rongálás	39
III.3.12.	Közokirat-hamisítás.....	40
III.3.13.	Biztonsági okmány hamisítása	40
III.3.14.	Hamis magánokirat felhasználása	40
III.3.15.	Okirattal visszaélés	41
III.3.16.	Bántalmazás hivatalos eljárásban	41
III.3.17.	Bántalmazás közfeladatot ellátó személy eljárásában	41
III.3.18.	Jogellenes fogvatartás	42
III.3.19.	Hivatali visszaélés	42
III.3.20.	Közfeladati helyzettel visszaélés	42
III.3.21.	Hivatalos személy elleni erőszak.....	43
III.3.22.	Közfeladatot ellátó személy elleni erőszak	43
III.3.23.	Hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatója elleni erőszak	44
III.3.24.	Vesztegetés	44
III.3.25.	Vesztegetés elfogadása	44
III.3.26.	Hivatali vesztegetés	45
III.3.27.	Hivatali vesztegetés elfogadása	45
III.3.28.	Vesztegetés bírósági vagy hatósági eljárásban	45
III.3.29.	Vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban.....	45
III.4.	Egyes szabálysértések	46
III.4.1.	132. A tulajdon elleni szabálysértés	46
III.4.2.	141. Természetvédelmi szabálysértés.....	47
III.4.3.	141/A. Fémkereső műszer jogellenes használata	48
III.4.4.	147. Veszélyeztetés kutyával.....	49
III.4.5.	150. Köztisztasági szabálysértés.....	50
III.4.6.	169. Vadászati, halászati, legeltetési tilalom megszegése.....	51
III.4.7.	195. Mezei szabálysértés	51
III.4.8.	161. Személyazonosság igazolásával kapcsolatos köteleességek megszegése	51
III.4.9.	198. Felhívással szembeni engedetlenség	51
III.4.10.	199. Vízszennyezés	52
III.5.	Büntető eljárásjogi ismeretek.....	53
III.5.1.	A feljelentés	53
III.5.2.	A szemle	53
III.6.	Kriminálisztikai ismeretek	53
III.6.1.	Intézkedés tettenérés esetén	53
III.6.2.	A helyszínbiztosítás	54
III.6.2.1.	A helyszínbiztosítás feladatai	54
III.6.2.2.	Tájékoztatás a helyszín körülményeiről, a helyszín felmérése.....	55
III.6.2.3.	Rendőrség, mentők, tűzoltók értesítése	55

III.6.2.4.	Életmentés, elsősegélynyújtás	55
III.6.2.5.	Vagyonmentés	56
III.6.2.6.	A tetten ért elkövető elfogása	56
III.6.2.7.	A tanúk helyszínen tartása, illetéktelen személyek eltávolítása	56
III.6.2.8.	A helyszín körülhatárolása, őrzése	56
IV.	Fejezet: A mezei őrszolgálatot ellátók ágazati szakmai és jogi ismeretei.....	57
IV.1.	A mezei őrszolgálat jogállása, felügyelet, irányítás, jogosultságok és köteleességek.	57
IV.1.1.	A mezei őrszolgálat jogállása	57
IV.1.2.	A mezei őrszolgálat létesítése, felügyelete és irányítása	57
IV.1.2.1.	A mezei őrszolgálat létesítése	57
IV.1.2.2.	A mezei őrszolgálat felügyelete, irányítása.....	58
IV.1.3.	A mezőőr jogállása, jogosultságai és kötelezettségei	58
IV.1.4.	A mezőőr feladatai.....	59
IV.1.5.	Együttműködés más szervekkel.....	60
IV.1.6.	A mezőőr által használható kényszerítő eszközök használatának különös szabályai	60
IV.1.6.1.	A sörétes vadászlőfegyver használata	60
IV.1.6.2.	A vegyi eszköz használata.....	61
IV.1.7.	A formaruhára, jelvényre, szolgálati igazolványra, szolgálati naplóra vonatkozó rendelkezések.....	61
IV.1.8.	A képzés, továbbképzés, vizsgáztatás	62

I. Fejezet: Szakmai ismeretek

Az Alaptörvényben meghatározottak szerint a közrend és a közbiztonság fenntartásának kizárólagos jogosultja és kötelezettje a Kormány irányítása alatt álló rendőrség.

A rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság és közrend, valamint az államhatár rendjének a védelme és fenntartása.

A Kormány által irányított rendőrség feladatainak eredményes végrehajtásában működnek közre a rendészeti feladatokat ellátó személyek, akik feladataik ellátása során - törvényi felhatalmazás alapján - az általuk észlelt bűncselekmény, szabálysértés, közigazgatási bírsággal szankcionálandó jogellenes cselekmény vagy önkormányzati rendeletben megállapított jogellenes cselekmény észlelése esetén, a helyszínen intézkedésre és szükség esetén kényszerítő eszköz alkalmazására jogosultak.

I.1. A tevékenységet meghatározó főbb jogszabályok

- 1) Magyarország **Alaptörvénye**;
- 2) 2012. évi CXX. törvény **az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről**, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról (a továbbiakban: **Rendészeti tv.**) ;
- 3) 86/2012. (XII. 28.) BM rendelet a rendészeti feladatokat ellátó személyek és a segédfelügyelők által **alkalmazható kényszerítő eszközök** igénylésének, átvételének és visszavételének szabályairól, a térítés módjáról, a kényszerítő eszközök típusaira, fajtáira és az alkalmazásukra, valamint a jelentéstétel és a kivizsgálás rendjére vonatkozó részletes szabályokról;
- 4) 70/2012. (XII. 14.) BM rendelet a rendészeti feladatokat ellátó személyek, valamint a fegyveres biztonsági őrök **ruházati ellátására vonatkozó részletes szabályokról** és a kivizsgálás rendjére vonatkozó részletes szabályokról;
- 5) 68/2012. (XII. 14.) BM rendelet a rendészeti feladatokat ellátó személyek, a segédfelügyelők, valamint a személy- és vagyonőrök **képzéséről és vizsgáztatásáról**;
- 6) 2012. évi II. törvény a **szabálysértésekről**, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről;
- 7) 2012. évi C. törvény a **Büntető Törvénykönyvről**;
- 8) 2017. évi XC. törvény a **büntetőeljárásról**;
- 9) **2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről.**

A tevékenységhez kapcsolódó speciális jogszabályok a IV. fejezetben kerülnek ismertetésre.

I.2. A rendészeti feladatokat ellátó személyek köre

Rendészeti feladatokat ellátó személynek minősül:

- 1) a természetvédelmi őr,
- 2) az erdészeti hatóság rendészeti feladatokat ellátó tagja,
- 3) a hegyőr,
- 4) a hivatásos vadász,
- 5) a rendészeti feladatokat ellátó erdészeti szakszemélyzet,
- 6) a rendészeti feladatokat ellátó jogosult erdészeti szakszemélyzet,
- 7) az állami halőr és a hivatásos halőr,

- 8) a közterület-felügyelő,
- 9) az önkormányzati természetvédelmi őr,
- 10) a mezőőr.

I.3. A mezőőr rendészeti törvényben meghatározott kötelezettségei

- 1) intézkedési kötelezettség,
- 2) jogellenes cselekmény, illetékességi terület,
- 3) segítségnyújtási és felvilágosítás-adási kötelezettség,
- 4) egyen- vagy formaruha viselési kötelezettség.

I.3.1. Intézkedési kötelezettség

A mezőőr köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha illetékességi területén, a törvényben meghatározott feladatai ellátása során jogszabálysértő tény, tevékenységet, mulasztást észlel, vagy olyan tény, tevékenységet, mulasztást hoznak tudomására, amely törvényben meghatározott feladatai ellátásával összefüggő ügyben beavatkozást tesz szükségessé.

I.3.2. Jogellenes cselekmény, illetékességi terület

A Rendészeti törvény alkalmazásában a törvényben meghatározott feladataival összefüggő jogellenes cselekményen a mezőőr esetében a fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról szóló törvényben meghatározott közigazgatási bírsággal sújtható cselekményeket, illetékességi területen pedig a települési önkormányzat közigazgatási területéhez tartozó termőföldeket kell érteni.

I.3.3. Segítségnyújtási és felvilágosítás-adási kötelezettség

Köteles a – törvényben meghatározott feladataival összefüggésben – hozzáfordulóknak a tőle elvárható segítséget, illetve felvilágosítást megadni.

I.3.4. Egyen- vagy formaruha viselési kötelezettség

A mezőőr a feladata ellátása során a külön jogszabályban meghatározott egyen- vagy formaruhát köteles viselni, a munkáltató szervezeti formájára és tevékenységére jellemző megkülönböztetéssel.

I.4. A mezőőr Rendészeti törvényben meghatározott alkalmazási feltételei

Mezőőr az lehet, aki

- 1) magyar állampolgár, illetve külön törvény szerint a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkezik,
- 2) tizennyolcadik életévét betöltötte,
- 3) cselekvőképes,
- 4) a feladata ellátásához előírt képesítési feltételekkel rendelkezik.

Nem lehet mezőőr,

- 1) aki büntetett előéletű,
- 2) akit a Rendészeti törvényben meghatározott bűncselekmény elkövetése miatt elítéltek,
 - és a mentesítés időtartama, valamint
 - a mentesítést beálltát követően, a Rendészeti törvényben meghatározott idő még nem telt el,
- 3) aki foglalkozástól eltiltás hatálya alatt áll.

A rendőrség – az elkövetett bűncselekmény jellege, az elkövetett bűncselekmény és a jogviszony közötti összefüggés, valamint a munkáltató javaslata alapján kialakított – egyetértésével a kizáró okoktól a munkáltató eltekinthet, amely alapján az érintett személy foglalkoztatható.

A mezőőr köteles a vele szemben fennálló kizáró okot a munkáltató részére haladéktalanul bejelenteni.

A jogviszony létesítésekor az alkalmazási feltételeket az érintett igazolja.

A mezőőr alkalmazásának kizáró okait – a jogviszony fennállása alatt – a rendőrség évente ellenőrzi.

Ha az ellenőrzés során a rendőrség megállapítja, hogy a mezőőrrel szemben kizáró ok áll fenn, felhívja a munkáltatót a **szolgálati igazolvány és szolgálati jelvény bevonására**, valamint annak a rendőrség részére 8 napon belül történő megküldésére.

A rendőrség a tett intézkedéseiről a mezőgazdasági igazgatási szervet értesíti.

I.5. Az önkormányzati rendészeti szerv és a segédfelügyelő

I.5.1. Az önkormányzati rendészeti szerv létrehozása, feladatai

Az önkormányzati rendészeti szerv tagjaként foglalkoztatható:

- 1) az önkormányzati természetvédelmi őr,
- 2) a közterület-felügyelő,
- 3) a mezőőr,
- 4) a rendészeti feladatokat ellátó erdészeti szakszemélyzet,
- 5) a rendészeti feladatokat ellátó jogosult erdészeti szakszemélyzet,
- 6) a hivatásos halőr.

I.5.2. A segédfelügyelő alkalmazásának feltételei

Az önkormányzati rendészeti szerv tagjainak tevékenységét az önkormányzat alkalmazásában álló önkormányzati segédfelügyelő segítheti.

Segédfelügyelő lehet:

- 1) az a büntetlen előéletű,
- 2) magyar állampolgár,
- 3) aki a tizennyolcadik életévét betöltötte,
- 4) cselekvőképes,
- 5) a feladata ellátásához előírt képesítési feltételekkel rendelkezik.

I.5.3. A segédfelügyelő jogai és kötelességei

A segédfelügyelő önálló intézkedésre és kényszerítő eszköz alkalmazására nem jogosult, közterületen és külterületen végzett munkáját kizárólag az önkormányzati rendészeti szerv tagjának jelenlétében és utasítása szerint végezheti.

A segédfelügyelő önállóan jogosult a helyi közutak, valamint a helyi önkormányzat tulajdonában álló közforgalom elől el nem zárt magánutak, terek, parkok és egyéb közterületek esetében a díjfizetési kötelezettség teljesítésének ellenőrzésére, a díj- és pótdíjkövetelés érvényesítésére.

A segédfelügyelő közreműködése nem terjedhet ki:

- az intézkedésekre és
- kényszerítő eszközök alkalmazására.

A segédfelügyelő kizárólag önvédelmi célból

- tarthat magánál vegyi eszközt, rendőrbotot és szolgálati kutyát, valamint
- alkalmazhat testi kényszert.

A segédfelügyelő közreműködik

- 1) az önkormányzati rendészeti szerv, illetve a rendészeti feladatokat ellátó személy feladatkörét érintően az *állampolgárok tájékoztatásában,*
- 2) a rendészeti feladatokat ellátó személy intézkedéseivel, jelentéstételi kötelezettségével kapcsolatos *jegyzőkönyvek és más iratok előkészítésében,*
- 3) a védett vagyon őrzésével összefüggésben *épület vagy építmény lezárásában,*
- 4) dolog ideiglenes elvétele *esetén az elvett dolog őrzésében és szállításában,*
- 5) rendészeti feladatokat ellátó személy intézkedése folytán *megsérült személynek történő segítségnyújtásban,*
- 6) rendészeti feladatokat ellátó személy intézkedésével kapcsolatos *értesítési kötelezettség teljesítésében, a helyszín biztosításában.*

A segédfelügyelő feladata ellátása során a támogatott rendészeti feladatokat ellátó személy utasítására

- 1) megállapítja az ideiglenesen elvett dolog mennyiségét, minőségi állapotát, értékét, azonosítási adatait,
- 2) aláírásra előkészíti az átvételi elismervényt,

- 3) az intézkedés folyamán és a szállítás során gondoskodik az ideiglenesen elvett dolog őrzéséről,
- 4) szükség esetén előkészíti szállításra az ideiglenesen elvett dolgot,
- 5) az ideiglenesen elvett dolog jellegétől és az intézkedés helyétől függően szállítja azt, vagy közreműködik a szállításában.

A segédfelügyelő

- *jelzi* a támogatott rendészeti feladatokat ellátó személynek, ha a rendészeti feladatokat ellátó személy által adott utasítás végrehajtása jogszabályba ütközik,
- *köteles megtagadni* az utasítás végrehajtását, ha azzal bűncselekményt valósítana meg.

A *segédfelügyelő* feladata ellátása során az önkormányzat által meghatározott *formaruhát viseli*.

I.6. Az intézkedések általános szabályai

I.6.1. A rendészeti szervhez tartozás igazolása

A mezőőrt az intézkedés során igazolja:

- a külön jogszabályban meghatározott egyen- vagy formaruhája,
- a szolgálati igazolványa és
- a szolgálati jelvénye.

I.6.2. Az intézkedés megkezdésének és lefolytatásának szabályai

A mezőőr intézkedését *napszaknak megfelelő köszönéssel*, valamint az intézkedés alá vont személy nemének és életkorának *megfelelő megszólítással* kezdi.

- 1) Ha az *intézkedés eredményességét nem veszélyezteti*:
 - *intézkedés megkezdése* előtt köteles nevét, a mezei őrszolgálatához tartozását,
 - az intézkedés tényét, célját szóban közölni,
 - szolgálati igazolványát felmutatni.
- 2) Ha az *intézkedés eredményességét veszélyezteti*:
 - *intézkedés befejezésekor* köteles nevét, a mezei őrszolgálatához tartozását,
 - az intézkedés tényét, célját szóban közölni,
 - szolgálati igazolványát felmutatni.

Az intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazását követően az intézkedés alá vont személyt *tájékoztatni kell a panasztétel lehetőségéről* és az *előterjesztésre nyitva álló határidőről*.

Az intézkedés megkezdésekor, akkor maradhat el a fentiek közlése, illetve a szolgálati igazolvány felmutatása, ha például a jogellenes cselekmény folyamatban van, és a cselekmény abbahagyására történő felszólítás nem tűr késedelmet, vagy ha például azonnal üldözni kell a jogellenes cselekményt elkövető személyt.

A fentiek közlésének és az igazolvány felmutatásának legvégső ideje az intézkedés befejezése. Amennyiben az intézkedés eredményes lefolytatását elősegíti, nem hiba az intézkedés közben

pótolni ezeket. A jogszabályi rendelkezés célja, hogy az intézkedés alá vont személy tisztában legyen vele, hogy ki és milyen célból szólította őt meg. Ugyancsak ezt a célt szolgálja, hogy a mezőőr a feladata ellátása során a külön jogszabályban meghatározott egyen- vagy formaruhát köteles viselni, a munkáltató szervezeti formájára és tevékenységére jellemző megkülönböztetéssel.

I.6.3. Az intézkedések alapelvei

A végrehajtott intézkedések során az alábbi alapelveket célszerű figyelembe venni és alkalmazni:

1) Jogszerűség

A mezőőr a hatáskörébe tartozó ügyekben jár el, olyan módon, hogy az megfeleljen a hatályos jogszabályi előírásoknak.

2) Arányosság

A mezőőrnek úgy kell eljárni a hatáskörébe tartozó ügyekben, hogy az az érintett személyekre nézve a legkisebb hátránnyal járjon.

3) Szakszerűség

Az intézkedése során a legmegfelelőbb eszközöket, valamint taktikát alkalmazza.

4) Objektivitás

A mezőőr intézkedése során részrehajlás nélkül intézkedjen.

5) Eredményesség

Törekedni kell az elérni kívánt cél teljesítésére. Amennyiben a jogsértéseket sikerül megelőzni, megakadályozni, illetve megszüntetni, úgy az intézkedés eredményesnek mondható.

6) Biztonságosság

Az intézkedés módját úgy kell megválasztani, hogy a mezőőrnek szem előtt kell tartani az intézkedés alá vont személy, saját maga és társa biztonságát.

7) Kulturáltság

Fontos alapelv, hogy az intézkedés során a mezőőr megfelelő magatartást tanúsítson.

I.6.4. Általános taktikai ajánlások

I.6.4.1. Az intézkedő állás, alaphelyzet kialakítása

Az intézkedő állás célja, jelentősége és formája

Intézkedő állás esetében a gyengébb oldali láb van elöl, vállszéles haránt terpeszben.

Célja: stabil helyzet kialakítása.

A mezőőr *ebben a helyzetben jobban ellenáll az intézkedés alá vont személy részéről adódó húzó vagy toló mozdulatoknak, esetleg támadásnak.*

Kisebb támadható felület

A mezőőr az intézkedő állás felvételével csökkenti az intézkedés alá vont személy által támadható testfelületet.

Lágyrész védelme

Az intézkedés alá vont személy kevésbé éri el az esetleges támadás során a mezőőr sérülékenyebb testrészeit.

I.6.4.2. A biztonsági távolság

A biztonsági távolság kialakítását és fenntartását az alábbiak szerint kell végrehajtani az intézkedés során:

A mezőőröknek úgy kell megválasztani helyzetüket, hogy *folymatos szemkontaktusban* legyenek egymással, valamint, hogy az intézkedés alá vont személy látókörükből ne kerülhessen ki.

A biztonságos *távolság minimum* akkora legyen, hogy az intézkedés alá vont személy *egy mozdulattal, lépéssel, ne érje el, ne tudja megütni, megrúgni* a mezőört.

A biztonságos távolság megfelelő megválasztása függ az intézkedés alá vont személy egyéni adottságaitól, úgymint a testsúlyától és testmagasságától.

I.7. A kényszerítő eszközök

A mezőőr a feladatának jogszerű teljesítése során kényszerítő eszköz alkalmazására törvényben meghatározott feltételek fennállása szerint jogosult. Kényszerítő eszközzel ellátni csak az alkalmazására kiképzett személyt lehet.

I.7.1. A kényszerítő eszközök alkalmazásának általános elvei és szabályai

A mezőőrnek akkor is be kell tudni fejeznie a megkezdett intézkedést, ha az intézkedés alá vont személy nem működik együtt. Az együttműködés kikényszerítésére szolgálnak a kényszerítő eszközök.

Az intézkedések jelentős részéhez nem szükséges a kényszerítő eszköz alkalmazása, mert az intézkedés alá vont személy önként aláveti magát az intézkedésnek, vagy elegendő őt erre felszólítani.

A mezőőr az ágazati törvényekben meghatározott feladatai ellátása céljából meghatározott feltételek mellett mászt felszólíthat arra, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön.

Ha az érintett a felszólításnak nem tesz eleget, vagy egyéb módon ellenszegül, az intézkedés eredményességét kényszerítő eszközök alkalmazásával is köteles biztosítani.

A kényszerítő eszköz alkalmazása tehát nemcsak jogosultság, hanem kötelezettség is abban az esetben, ha az intézkedés csak ezek alkalmazása révén teljesíthető.

A cél: az együttműködés kikényszerítése, és a passzív vagy aktív ellenszegülés megtörése.

Ha az ellenszegülés megtört, további kényszerítő eszköz alkalmazásának nincs helye, ha enélkül is biztosítható az intézkedés eredményessége.

I.7.1.1. A szükségesség és az arányosság elve

- **A mezőőr által alkalmazott intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.**
- **Több lehetséges és alkalmas intézkedés, valamint kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.**

Az arányosság elve egyensúlyt biztosít a végrehajtott intézkedés típusa, annak során alkalmazott eszköz és az intézkedéssel elérni kívánt cél között.

Az intézkedés által elérni kívánt cél általában több módon érhető el, a cél eléréséhez szükséges intézkedések és kényszerítő eszközök kiválasztásához nyújt támpontot a szükségesség és arányosság alapelve. Eszerint a mezőőrnek a rendelkezésére álló lehetőségek közül azt kell kiválasztania, amely a legkisebb jogkorlátozással, a legkisebb sérüléssel vagy károkozással biztosítja az intézkedés eredményességét.

A mezőőr által alkalmazható kényszerítő eszközt bosszú, megtorlás céljára nem szabad alkalmazni.

I.7.1.2. A kényszerítő eszközök alkalmazását megelőző intézkedések

Mielőtt kényszerítő eszköz alkalmazására kerülne sor – amennyiben a jogszabály eltérően nem rendelkezik –, a mezőőr:

- **köteles felszólítani** az intézkedés alá vont személyt a jogellenes magatartás abbahagyására. A felszólításnak a „törvény nevében” szavak előrebocsátásával kell megtörténnie,
- **köteles figyelmeztetni**, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A megelőző intézkedések célja, hogy az intézkedés alá vont személy felhagyjon jogellenes magatartásával, és a kényszerítő eszközök alkalmazása nélkül is együttműködjön a mezőőrrel.

I.7.1.3. A kényszerítő eszközök alkalmazását követő intézkedések

- 1) Az intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását.
- 2) Az intézkedés folytán megsérült személy részére segítséget kell nyújtani, szükség esetén orvosi ellátást kell biztosítani.
- 3) A mezőőr gondoskodik arról, hogy a sérült személy kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló erről értesüljön.
- 4) Orvost, mentőt kell értesíteni abban az esetben, ha az intézkedés alá vont személy bármilyen sérülést szenved, ha az intézkedés alá vont személy kér orvosi ellátást, valamint, ha olyan sérülése van, amely az intézkedés előtt keletkezett, nyilatkoztatni kell keletkezésének körülményéről.
- 5) A kényszerítő eszköz alkalmazását haladéktalanul jelenteni kell a munkáltatónak.
- 6) A kényszerítő eszköz alkalmazásának szempontjából a helyszínek csak abban az esetben van jelentősége, ha az azt kiváltó ok helyszínes bűncselekmény, vagy amennyiben súlyos sérüléssel jár annak használata.
- 7) A kényszerítő eszköz alkalmazását követően a mezőőr, két napon belül, írásban jelentést készít a munkáltatója részére.
- 8) A munkáltató az intézkedés vagy kényszerítő eszköz alkalmazásának jogszerűségét vizsgálja.

I.7.1.4. A kényszerítő eszközök alkalmazásának tilalmai

Kényszerítő eszköz – a testi kényszer és a bilincs kivételével – **nem alkalmazható:**

- **a magatehetetlen és a gyermekkorú személlyel,**

– *továbbá a terhes nővel szemben, ha e körülményekről az intézkedőnek tudomása van, vagy azok számára nyilvánvalóan felismerhetők.*

Nincs helye kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, vagy az intézkedés eredményessége anélkül is biztosítható.

I.7.1.5. Kényszerítő eszköz helyett más eszköz igénybevételének szabályai

Ha az igénylő szerv által alkalmazható *kényszerítő eszköz nem áll rendelkezésre*, vagy a használatára nincs lehetőség, *más eszköz is igénybe vehető*, amennyiben a helyettesített eszköz alkalmazásának a feltételei fennállnak és az adott eszköz alkalmas az intézkedéssel elérni kívánt cél megvalósítására, feltéve, hogy ilyen célra történő használata nem esik jogszabály tiltó rendelkezésének hatálya alá. *A kényszerítő eszközökre vonatkozó előírásokat ilyen esetben is megfelelően alkalmazni kell.*

I.7.1.6. A kényszerítő eszközök alkalmazásának szabályai

A mezőőr kényszerítő eszközt – az arányosság követelményét szem előtt tartva – akkor alkalmazhat, ha az intézkedés alá vont magatartására, ellenszegülésének mértékére figyelemmel indokolt, így különösen *azzal szemben, aki*

- az intézkedés során a mezőőr által *jogszerűen adott utasításokat nem hajtja végre*, de tevéleges ellenszegülést nem mutat (*passzív ellenszegülést tanúsító személy*),
- nem veti magát alá a mezőőr jogszerű intézkedésének, *magatartásával fizikai erő kifejtés útján is igyekszik azt megakadályozni (aktív ellenszegülést tanúsító személy)*,
- az intézkedő mezőőrrre, illetve a támogatására vagy védelmére kelt személyre *rátámad (támadó magatartást tanúsító személy)*.

I.7.1.7. A kényszerítő eszközök típusai, fajtái:

- *testi kényszer,*
- *bilincs, és*
- *a vegyi eszköz.*

A rendőrbotot és a szolgálati kutyát a mezőőr kizárólag önvédelmi célból tarthatja magánál, azok az intézkedés kikényszerítése céljából nem alkalmazhatók, ezért kényszerítő eszköznek sem tekinthetők.

I.7.1.8. Testi kényszer

A testi kényszer fajtái:

- *megfogás,*
- *leszorítás,*
- *elvezetés,*
- *vagy más, a mezőőr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés.*

A testi kényszer alkalmazásának feltételei

A testi kényszer akkor alkalmazható, ha a mezőőr erőfölénye, vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán az intézkedés eredményessége ezzel biztosítható.

A testi kényszer a legenyhébb kényszerítő eszköz. Ha az intézkedés eredményessége ezzel is biztosítható, akkor ezt kell alkalmazni.

A testi kényszer megfogást, lefogást, elvezetést vagy más, fizikai erő kifejtéssel valamely cselekvésre, cselekvés abbahagyására kényszerítést jelent.

A támadás céljára szolgáló eszköz használatának megakadályozása, illetve a támadás elhárítása érdekében elengedhetetlenül szükséges mértékben önvédelmi fogások is alkalmazhatók.

Nem minősül testi kényszernek, amikor a mezőőr – jogszerű intézkedése során, az intézkedés biztonságos végrehajtása érdekében – a felé kartávolságon belülré lépő, illetve a mozgásának folyamatosságát akadályozó személyt csupán nyújtott kezével, minimális erő kifejtéssel magától távol tartja.

I.7.1.9. Bilincs alkalmazása

A bilincs alkalmazásának lehetősége az előbbi kényszerítő eszközök használatához képest sokkal szűkebb.

Bilincset a kormányzati szolgálati, közszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban álló mezőőr alkalmazhat, **a tetten ért személy előállítás**a során, **valamint, ha a tetten ért személy az előállításnak ellenszegül vagy az előállítás egyéb okból nem hajtható végre a rendőrség megérkezéséig:**

- **a szökés megakadályozása, illetve**
- **az ellenszegülés megtörése érdekében.**

A szökés megakadályozása érdekében alkalmazott bilincs kivételével nincs helye kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, vagy az intézkedés eredményessége anélkül is biztosítható.

Bilincs alkalmazása törvényben meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt,

- 1) aki az intézkedő mezőőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt **megtámadja**, vagy
- 2) akinek az **előállítására**
 - bűncselekmény megalapozott gyanúja, vagy olyan szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés elkövetésének gyanúja miatt került sor, amely tekintetében a mezőőr helyszíni bírság kiszabására jogosult, és
 - **szökése** a bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg.

A bilincselés végrehajtása

A bilincselést az erre a célra rendszeresített eszközzel kell végrehajtani. Ennek hiányában vagy a rendszeresített eszköz meghibásodása, megrongálódása esetén más, a bilincseléssel elérni kívánt cél eléréséhez megfelelő eszköz is alkalmazható azzal, hogy tilos vékony fém- vagy műanyag huzalt, továbbá a jellégénél fogva sérülés okozására alkalmas más eszközt alkalmazni.

A bilincselés módjai:

- *a két vagy több ember kezének egymáshoz bilincselése,*
- *a kezek előre- vagy hátrabilincselése, valamint*
- *a biztonsági okból tárgyhoz bilincselés.*

A bilincselés során tilos:

- *a tárgyhoz bilincselést járműben történő szállítás közben alkalmazni, valamint*
- *a bilincs olyan módon történő használata, amely indokolatlanul fájdalmat, sérülést okoz, vagy jellegénél fogva megalázó.*

A bilincselés módját az intézkedő mezőőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy

- 1) a kezek hátrabilincselése akkor célszerű, ha
 - a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet mezőőr elleni támadástól, valamint a szökéstől, vagy
 - az érintett személy járművel történő szállítására kerül sor, továbbá
- 2) tárgyhoz bilincselésnek akkor van helye, ha a személy támadásának vagy szökésének megakadályozása, ellenszegülésének megtörése vagy az intézkedés eredményes befejezése más módon nem biztosítható.

A mezőőr az intézkedés alá vont személyt *fekvő helyzetben, falnak vagy más tárgynak nyomva megbilincselheti, ha azt a személy aktív ellenszegülése, támadása, erőszakos magatartása vagy ezek kialakulásának megelőzése szükségessé teszi.*

A mezőőr intézkedése során saját magához mást nem bilincselhet.

I.7.1.10. Vegyi eszköz alkalmazása

A vegyi eszköz alkalmazására csak abban az esetben kerülhet sor, ha az intézkedés alá vont személy ellenállása testi kényszer alkalmazásával nem törhető meg.

A mezőőr *az intézkedés megkezdésekor* – szükség esetén – *a vegyi eszközt készenlétbe helyezi,* és felkészül annak alkalmazására.

I.7.2. Szolgálati kutya és rendőrbot alkalmazásának szabályai

A szolgálati kutya és a rendőrbot nem kényszerítő eszközök, azokat csak támadás esetén lehet alkalmazni, használatukra a jogos védelmi helyzet szabályai alkalmazandók.

A mezőőr szükség esetén az intézkedés megkezdésekor is már kézbe foghatja a rendőrbotot – vagy a vele egy tekintet alá eső más eszközt –, és felkészülhet a támadás elhárítására, de később is kézbe veheti, ha azt valószínűsíti, hogy támadás fog bekövetkezni.

A rendszeresített rendőrbot hiánya esetén azzal egy tekintet alá esik minden más – a rendszeresített rendőrbotéval azonos hatású – alkalmi eszköz.

A rendőrbot, vagy a vele egy tekintet alá eső más eszköz alkalmazásakor az ütésnek lehetőleg a támadó végtagot kell érnie, valamint kerülni kell, hogy az ütés súlyos sérülést okozzon.

A szolgálati kutya – mint ahogy már szó volt róla – csak önvédelmi célból alkalmazható.

Az erre feljogosított mezőőr csak

- az adott feladatra kiképzett,

- minősítő vizsgával rendelkező,
- egészséges, ápolt és jó erőnlétű kutyával láthat el szolgálatot.

I.7.3. A kényszerítő eszközök és a szolgálati lőfegyver birtoklásának szabályai

Fontos ismételten megjegyezni, hogy a mezőőr az intézkedés kikényszerítése céljából testi kényszert, vegyi eszközt és bilincset alkalmazhat.

A szolgálati kutyát, a rendőrbotot és a fegyvert kizárólag önvédelmi célból tarthatják maguknál.

A Rendészeti törvény alapján a kormányzati szolgálati, közszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban álló mezőőrök bilincset tarthatnak maguknál.

Az mezőőrök sörétes lőfegyvert tarthatnak maguknál.

I.8. Az alkalmazható intézkedések

A mezőőr Rendészeti törvényben meghatározott jogosultságainak részletes kifejtése előtt az átláthatóság kedvéért röviden tekintsük át az összes rendészeti feladatot ellátó személy jogosultságait.

Az ágazati törvényekben meghatározott feladatai ellátása céljából minden rendészeti feladatot ellátó személy jogosult:

- 1) a jogellenes cselekmény elkövetőjét az *abbahagyásra felszólítani*;
- 2) a jogellenes *cselekmény folytatását megakadályozni*;
- 3) épület, létesítmény és egyéb vagyontárgy őrzése során az érintett *épületet vagy építményt lezárni*, illetéktelenül belépni kívánó személy *belépését megakadályozni*, valamint az illetéktelenül ott tartózkodókat *eltávolítani*;
- 4) a személyazonossága igazolását, valamint a dolog kiadását megtagadó jogellenes cselekmény elkövetésén *tetten ért személyt visszatartani*;
- 5) a jogellenesen szerzett dolog birtoklásával gyanúsítható személyt *a dolog átadására felszólítani*;
- 6) a jogszabályban meghatározott *dolgot ideiglenesen elvenni*;
- 7) a személyazonosság megállapítása érdekében *igazoltatni*;
- 8) a jogellenes cselekmény elkövetésével gyanúsítható személy *ruházatát* kizárólag az érintett személy beleegyezésével *átvizsgálni*;
- 9) illetékességi területén átvizsgálás céljából *a járművet megállítani*;
- 10) a jogellenes cselekmény elkövetésével gyanúsítható személy *csomagját* és az elkövetéshez használt *járművet átvizsgálni*.

A kormányzati szolgálati, közszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban álló, a Rendészeti törvény alapján előállításra jogosult rendészeti feladatot ellátó személyek az ágazati törvényekben meghatározott feladataik ellátása céljából jogosultak a fentiekben túl:

- a tetten ért személyt *visszatartani*, ha az előállításnak ellenszegül, vagy az előállítás egyéb okból nem hajtható végre;
- a jogellenes cselekmény elkövetésével gyanúsítható személyt előzetes figyelmeztetés után *beleegyezése nélkül is átvizsgálni*;

- a tetten ért személyt eljárás lefolytatása érdekében *előállítani*, vagy őt a rendőrséggel egyeztetett helyszínen *a rendőrség részére átadni*;
- a tetten ért személlyel szemben az ellenszegülés megtörése, a szökés megakadályozása érdekében *bilincset alkalmazni*.

A hatályos jogi szabályozás alapján *a kormányzati szolgálati, közszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban álló mezőőr* előállításra jogosult rendészeti feladatot ellátó személynek minősül, tehát rá a fenti összes jogosultság vonatkozik.

I.8.1. Felszólítás jogellenes magatartás abbahagyására, a cselekmény folytatásának megakadályozása

A mezőőr jogosult törvényben meghatározott feladataival összefüggő jogellenes cselekmény, szabálysértés, bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt *a cselekmény abbahagyására felszólítani, valamint a cselekmény folytatásában megakadályozni*.

I.8.2. Épület, létesítmény és egyéb vagyontárgy őrzése, jogellenes cselekmény folytatásának megakadályozása

A mezőőr feladata ellátásakor az általa védett vagyon őrzése során

- az érintett épületet vagy építményt lezárhatja,
- az oda illetéktelenül belépni kívánó személy belépését megakadályozhatja,
- valamint az illetéktelenül ott tartózkodókat eltávolíthatja.

A mezőőr az intézkedés végrehajtása, valamint az ellenszegülés megtörése érdekében

- testi kényszert és
- vegyi eszközt

alkalmazhat, ha a tetten ért személy felszólítás ellenére a cselekményét folytatja, illetőleg a felhívásnak nem tesz eleget.

I.8.3. A tetten ért személy visszatartása

A visszatartás esetei:

A mezőőr a szolgálata ellátása során jogosult visszatartani:

- *a törvényben meghatározott feladatával összefüggő jogellenes cselekmény elkövetésén tetten ért személyt, ha nem igazolja személyazonosságát,*
- *a dolog kiadását megtagadó személyt.*

Az mezőőr a tetten ért személyt visszatarthatja, ha az az előállításnak ellenszegül vagy az előállítás egyéb okból nem hajtható végre. A visszatartás a rendőrség, illetve az előállításra jogosult szerv megérkezéséig, de legfeljebb két óra időtartamig tarthat.

A tetten ért személy visszatartása intézkedés végrehajtása érdekében a mezőőr *testi kényszert és vegyi eszközt alkalmazhat*.

A kormányzati szolgálati, közszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban álló mezőőr, ha a tetten ért személy az előállításnak ellenszegül vagy az előállítás egyéb okból nem hajtható

vége, jogosult a tetten ért személlyel szemben az ellenszegülés megtörése és a szökés megakadályozása érdekében bilincset alkalmazni.

A mezőőr jogosult a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a rendőrség, illetve az előállításra jogosult szerv értesítése mellett, annak megérkezéséig – de legfeljebb két óra időtartamra – visszatartani.

I.8.4. Dolog ideiglenes elvétele

A mezőőr feladatának teljesítése során azt a dolgot, amely az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény alapján zár alá vehető, a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló törvény vagy a büntetőeljárásról szóló törvény alapján lefoglalható, bizonyítékként felhasználható, *a rendőrségnek, a jogosultnak, az eljáró bíróságnak, ügyészségnek, nyomozó hatóságnak vagy más hatóságnak történő átadásig átvételi elismervény ellenében ideiglenesen elveheti.*

A mezőőr az előállítást megelőző ruházátvizsgálás során talált, *támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas tárgyat is elveheti.*

A mezőőr a fentiekben írt *dolog birtoklásával gyanúsítható személyt felszólíthatja a jogellenesen szerzett dolog átadására.*

A dolog ideiglenes elvétele intézkedés végrehajtása érdekében a mezőőr testi kényszert és vegyi eszközt alkalmazhat.

I.8.5. Igazoltatás

A mezőőr törvényben meghatározott feladataival *összefüggő jogellenes cselekmény elkövetésével gyanúsítható személyt, valamint azon szabálysértés esetén, amely tekintetében helyszíni bírság kiszabására jogosult, annak elkövetésével gyanúsítható személyt, a személyazonosságának megállapítása érdekében igazoltathatja.*

A személyazonosság igazolására alkalmas minden olyan hatósági igazolvány, amely a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló törvényben foglalt követelményeknek megfelel. A mezőőr az általa ismert vagy más jelenlévő, ismert személy közlését is elfogadhatja igazolásként.

Az igazoltatás – az igazoltatás okának egyidejű közlésével – csak a személyazonosság megállapításához szükséges ideig tarthat.

A mezőőr az igazoltatás során feljelentés megtétele, törvényben meghatározott feladatok ellátása, büntető-, valamint szabálysértési vagy közigazgatási hatósági eljárás megindítása céljából *az igazoltatott személy természetes személyazonosító adatait, lakó- vagy tartózkodási helyének, ennek hiányában szálláshelyének adatait kezeli.*

Az igazoltatásra jogosult, ha az igazoltatást követően *nem indul eljárás*, akkor *az igazoltatás során rögzített adatokat törli.*

I.8.6. Ruházat, csomag és jármű átvizsgálása, valamint jármű feltartóztatása

A mezőőr

- a törvényben meghatározott feladatkörébe tartozó jogellenes cselekmény, valamint
- azon szabálysértések esetén, amellyel kapcsolatban helyszíni bírság kiszabására jogosult,

a szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy ruházatát kizárólag az érintett személy beleegyezésével, a külön jogszabály alapján zár alá vehető, lefoglalható, bizonyítékként felhasználható dolgok elvétele érdekében vizsgálhatja át.

A kormányzati szolgálati, közszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban álló mezőőr a tetten ért személyt

- *bűncselekmény, vagy olyan szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés esetén, helyszíni bírság kiszabására jogosult,*
- *előzetes figyelmeztetés után – beleegyezése nélkül is átvizsgálhatja, a támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas, valamint a fentiekben meghatározott dolgok elvétele érdekében. (Ezeket a személyeket elő is állíthatja.)*

A mezőőr a törvényben meghatározott feladatkörébe tartozó jogellenes cselekmény, valamint azon szabálysértések esetén, amellyel kapcsolatban helyszíni bírság kiszabására jogosult, a szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy csomagját és az elkövetéshez használt járművet átvizsgálhatja a fentiekben meghatározott dolgok felkutatása vagy biztosítása érdekében.

A mezőőr az illetékességi területén átvizsgálás céljából a járművet megállíthatja, ha alaposan feltételezhető, hogy a jogellenesen megszerzett dolog így fellelhető.

A mezőőr a csomag és az elkövetéshez használt jármű átvizsgálása során, valamint az ellenszegülés megtörése érdekében testi kényszert és vegyi eszközt alkalmazhat, ha a tetten ért személy felszólítás ellenére a cselekményét folytatja, illetőleg a felhívásnak nem tesz eleget.

I.8.7. A tetten ért személy előállítás

A kormányzati szolgálati, közszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban álló a mezőőr jogosult a tetten ért személyt

- **bűncselekmény és**
- **azon szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés esetén, amely tekintetében helyszíni bírságot szabhat ki,**

az eljárás lefolytatása érdekében haladéktalanul előállítani a helyi rendőri szervhez, vagy a rendőrséggel egyeztetett helyszínen a rendőrség részére átadni. Ellenszegülés esetén az előállításhoz a rendőrség segítségét kell kérni.

A mezőőr a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén a **bírság elé állítás során az ott meghatározott módon az eljárásban részt vesz.**

A mezőőr az előállítás során az ellenszegülés megtörése, a szökés megakadályozása érdekében testi kényszert és vegyi eszközt, valamint bilincset alkalmazhat.

A mezőőr az előállítás alapjául szolgáló helyszíni intézkedés során beszerzett bizonyítékokat a rendőrség részére átadja.

A mezőőr az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de

- a rendőrséghez történő előállítás során legfeljebb 4 órán át,
- a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló törvény szerinti, a helyszíni bírság kiszabására jogosultak által történő bíróság elé állítás során legfeljebb 8 órán át

korlátozhatja.

Az előállítás időtartamát az intézkedés kezdetétől kell számítani.

Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.

I.9. Az intézkedések, intézkedéssel szembeni panasz kivizsgálása

I.9.1. Jelentéstétel intézkedésről, kényszerítő eszközök alkalmazásáról

A mezőőr az intézkedésről, amennyiben kényszerítő eszközök alkalmazására is sor került szóban – haladéktalanul, rövid úton – jelentést tesz a munkáltatójának.

Az intézkedés vagy kényszerítő eszköz alkalmazását követően a mezőőr – két napon belül – írásban jelentést készít a munkáltatója részére, a munkáltató az intézkedés vagy kényszerítő eszköz alkalmazásának jogszerűségét kivizsgálja.

I.9.2. A jelentések tartalmi, formai követelményei

Az írásbeli jelentés tartalmazza

- 1) annak a személynek a nevét, akivel szemben az intézkedést vagy kényszerítő eszközt alkalmazták;
- 2) az intézkedés vagy kényszerítő eszköz
 - alkalmazásának helyszínét,
 - alkalmazásának időpontját,
 - alkalmazásának időtartamát,
 - alkalmazásával szembeni ellenszegülés módját,
 - típusát,
 - alkalmazásának rövid leírását;
- 3) a kényszerítő eszköz alkalmazása során okozott sérülés bekövetkezését és leírását, esetleges egészségügyi ellátás esetén a mentőtiszt vagy orvos nevét, amennyiben elszállították a sérültet, akkor az egészségügyi intézmény megnevezését;
- 4) a jogellenes magatartás abbahagyására történt-e felszólítás, ha nem, ennek mi volt az oka;

- 5) a kényszerítő eszköz alkalmazására történt-e előzetes figyelmeztetés, ha nem, ennek mi volt az oka;
- 6) amennyiben keletkezett anyagi kár, annak mértékét;
- 7) mi történt a sérüléssel, ellátására történt-e intézkedés, ha nem, ennek mi volt az oka
- 8) a támadásra használt eszköz leírását, ha támadás miatt történt a kényszerítő eszköz alkalmazása;
- 9) a tanúk természetes személyazonosító adatait és lakcímét, valamint
- 10) az alkalmazást lehetővé tevő valamennyi jogszabályhelyre történő hivatkozást.

I.9.3. Az intézkedés kivizsgálása

A kivizsgálás során a munkáltató

- 1) kényszerítő eszköz alkalmazásával okozott sérülés esetén meghallgatja azt,
 - akivel szemben a kényszerítő eszközt alkalmazták, valamint
 - azt, aki az eseménynél jelen volt és meghallgatása a tényállás tisztázását elősegítheti,
 feltéve, hogy a meghallgatandó személy – ide nem értve a mezőőrt – a meghallgatásához hozzájárult;
- 2) tisztázza a mezőőr jelentésében észlelt esetleges ellentmondásokat, továbbá
- 3) a rendelkezésre álló adatok alapján vizsgálja ki a kényszerítő eszköz alkalmazásának jogszerűségét abban az esetben, ha az 1. pontban foglaltak alapján hozzájárulásra jogosult személy a meghallgatását vagy a válaszadást megtagadja, illetve elérhetősége a munkáltató írásos megkeresésének kibocsátását követő 30 napon belül nem vált ismertté.

A munkáltató a kivizsgálás során tett megállapításait írásban rögzíti. Ennek során állást foglal a jogszerűség, ezzel összefüggésben a szükségesség és az arányosság követelményének megtartásáról.

Ha megállapítása szerint a kényszerítő eszköz alkalmazására jogszabálysértő módon került sor, a munkáltató erről – a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés, valamint az intézkedés munkáltatói kivizsgálásáról készült írásos dokumentum egyidejű megküldése mellett – a következő munkanapon értesíti az intézkedés, illetve a kényszerítő eszköz alkalmazásának helye szerint illetékes rendőrkapitányságot.

Akinek a mezőőr általi kényszerítő eszköz alkalmazása jogát vagy jogos érdekét sértette, a rendőrséghez fordulhat panasszal.

A panaszt a kényszerítő eszköz alkalmazásától, ha pedig a panasz előterjesztője az őt ért jogsérelemtől később szerzett tudomást, a tudomásszerzéstől számított **nyolc napon, de legkésőbb a kényszerítő eszköz alkalmazásának időpontjától számított **három hónapon belül** lehet előterjeszteni.**

A rendőrség a panaszról a beérkezését követő naptól számított **huszonöt napon belül – a közigazgatási hatósági eljárás szabályai szerint – **dönt.****

A döntéssel szemben a mezőőr, valamint az, akinek kényszerítő eszköz alkalmazása jogát vagy jogos érdekét sértette – a közigazgatási hatósági eljárás szabályai szerint fellebbezéssel élhet.

I.10. A szolgálati igazolványra és jelvényre valamint a rendészeti feladatokat ellátó személyek nyilvántartására vonatkozó rendelkezések

I.10.1. A mezőőr szolgálati igazolványa és jelvénye

A *szolgálati igazolványt, illetőleg a szolgálati jelvényt* a mezőőr részére a munkáltató kezdeményezésére *a rendőrség állítja ki, illetve adja ki* igazgatási szolgáltatási díj ellenében.

A kérelem benyújtásakor a munkáltató nyilatkozik arról, hogy az érintett a törvényben meghatározott alkalmazási feltételeket igazolta, vagy munkáltató hiányában a kérelmező igazolja, hogy a meghatározott alkalmazási feltételek fennállnak.

A szolgálati igazolvány tartalmazza

- 1) a mezőőr
 - családi és utónevét,
 - fényképét,
 - feladatkörét,
- 2) a munkáltató nevét,
- 3) a kibocsátó megnevezését, valamint
- 4) az igazolvány egyedi azonosítóját.

A mezőőr a feladatai ellátása során mindig köteles szolgálati igazolványát magánál tartani.

A mezőőr szolgálati igazolványa tartalmazza a „szolgálatban fegyverviselésre jogosult” feliratot is.

I.10.2. A szolgálati igazolvány és jelvény bevonása, visszavonása

A munkáltató a mezőőr szolgálati igazolványát és szolgálati jelvényét bevonja, és a rendőrség tájékoztatásával egyidejűleg a szolgálati igazolványt és a szolgálati jelvényt megküldi, ha a mezőőr jogviszonya a jogszabályban meghatározott feltételek hiányában vagy törvényben meghatározott okból megszűnik.

A *rendőrség* haladéktalanul, de legkésőbb a tudomásra jutástól számított tizenöt napon belül a szolgálati igazolványt és a szolgálati jelvényt *visszavonja*, ha

- a feltételek hiányában vagy törvényben meghatározott okból a mezőőr *jogviszonya megszűnt,*
- *a szolgálati igazolványban szereplő adatok megváltoztak,*
- az ellenőrzés során a rendőrség megállapítja, hogy a mezőőrrel szemben *kizáró ok áll fenn.*

Az elveszett vagy eltulajdonított szolgálati igazolvány, illetve szolgálati jelvény körözését a rendőrség rendeli el.

I.11. A kényszerítő eszközök igénylésének, átvételének, visszavételének és térítésének rendje

I.11.1.1. Az igénylés rendje

A kényszerítő eszközöket az adott kényszerítő eszköz alkalmazására feljogosított *mezőőr munkáltatója* igényelheti.

Az igényelhető kényszerítő eszközök:

- az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv részére rendszeresített gázspray és legfeljebb 50 gramm töltőtömegű könnygázsóró palack (a továbbiakban együtt: vegyi eszköz), valamint
- rendőrbot és bilincs.

I.11.1.2. Az átvétel rendje és a térítés rendje

A kényszerítő eszközök igénylése a munkáltató, budapesti székhelye esetén az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv központi szervétől, egyéb esetben a székhelye szerint illetékes megyei rendőr-főkapitányságtól történik.

Az igénylő szerv az igényelt vegyi eszköz, valamint rendőrbot és bilincs **ellenértékét köteles megtéríteni.**

I.12. A rendészeti feladatokat ellátó személyek ruházati ellátására vonatkozó szabályok

I.12.1. Az egyen- vagy formaruhára vonatkozó előírások

A **mezőőr** a tevékenysége, feladata ellátása során jogszabályban meghatározottak szerinti összeállított és elfogadott műszaki dokumentáció alapján kialakított **egyen- vagy formaruhát köteles viselni.**

I.12.2. Az egyen- vagy formaruha viselésére vonatkozó előírások

Ha a munkáltató a mezőőr részére *a munkáltató megnevezését tartalmazó jelzés viselését kötelezően előírja, abban az esetben a mezőőrnek a jelzést az egyen- vagy formaruházat felső ruházati viseletelemeinek jobb ujján felvarrással, hímzéssel vagy tépőzárral kell rögzítenie.*

A mezőőrnek az egyen- vagy formaruházata felső ruházati viseletelemeinek bal ujján az adott rendészeti tevékenység megnevezését tartalmazó jelzést felvarrással, hímzéssel vagy tépőzárral kell rögzítenie.

A mezőőrnek a szolgálati azonosító jelvényt az egyen- vagy formaruházat felső ruházati viseletelemeinek mellzsebén, bal oldalt a zsebfedő alatt a rögzítő gombjára gombolva, vagy az annak megfelelő helyre tűzve kell viselnie. A szolgálati azonosító jelvényt a zsebtakaró alsó széle alá úgy kell feltűzni, hogy az a zseb függőleges középvonalával egybeessen.

A mezőőr hímzett azonosítója a szolgálati azonosító jelvény számát tartalmazó ruházati felszerelés, amely a gyakorló öltözetet viselő állomány részére, valamint a szolgálati azonosító jelvény hordására nem alkalmas viseletelem viselése esetén biztosítja az egyenruhát viselő állomány azonosíthatóságát. A mezőőr a hímzett azonosítót a szolgálati azonosító jelvény helyén viseli, amelyet tépőzárral is lehet rögzíteni.

A mezőőrnek azonosítására alkalmas névkitűzőt az egyen- vagy formaruházat felső ruházati viseletelemeinek jobb oldali mellrészén lévő zsebfedő felső szélének tűzésén, középen, vagy az ennek megfelelő helyen kell elhelyeznie. A mezőőr nevét felvarrással, hímzéssel vagy tépőzárral is lehet rögzíteni.

A mezőőr egyen- vagy formaruházatát csak feladatai ellátása során, illetve munkába utazás vagy a munkából történő hazautazás céljából a lakóhelye és a feladat ellátási helye közötti legrövidebb útvonalon viselheti, egyéb esetekben viselése tilos.

I.12.3. Az egyen- vagy formaruhával kapcsolatos tilalmak

A mezőőr köteles az egyen- vagy formaruha megőrzésére, rendeltetésszerű használatára, állagmegóvására.

Az egyen- vagy formaruhának megváltoztatása és – a testhez igazítást kivéve – átalakítása nem megengedett, továbbá a mezőőr feladata ellátása során az egyen- vagy formaruha jellegén változtató más ruhaneműt nem viselhet.

Az egyen- vagy formaruha használatból kivonása esetén annak más célra történő további felhasználása csak a szolgálati feladattal kapcsolatos fizikai munkavégzés során, a jelzések eltávolítását követően lehetséges.

I.12.4. Az ellátási kötelezettség

A mezőőr egyen- vagy formaruhával történő ellátásáról a munkáltató gondoskodik.

A mezőőr részére kiadott egyen- vagy formaruha a munkáltató tulajdona. Az egyen- vagy formaruha a foglalkoztatás megszűnéséig a rendészeti feladatokat egyen- vagy formaruhában ellátó személy birtokában van.

A munkáltató gondoskodik arról, hogy a mezőőr a ruházati ellátás alapvető szabályait, valamint az ezzel kapcsolatos **jogait és kötelezettségeit megismerje.**

I.13. Az egyes intézkedések végrehajtásának taktikája

I.13.1. A gépjárművek megállításának taktikája

Gyalogosan történő gépjármű megállítás

- 1) A mezőőr **jobb karjának függőleges feltartásával ad jelzést a megállítani kívánt gépjármű vezetőjének** úgy, hogy a tenyér előre néz.
- 2) A megállítás helyét úgy kell megválasztani, hogy a szolgálati jármű és a leállított jármű **más járművek forgalmát ne akadályozza**, ne veszélyeztesse.
- 3) Éjjel, illetve korlátozott látási viszonyok esetén elsősorban **megfelelően megvilágított helyen kerüljön sor a megállításra.**
- 4) A megállítás során a mezőőr a szélső forgalmi sáv, útpadka, árok járda felőli részén helyezkedjen el az úttest szélétől kb. 1 méter távolságban.
- 5) A megállításnál figyelmet kell fordítani arra, **hogy a jelzés ne legyen túl korai**, mert a járművezető az intézkedés elkerülésének érdekében megfordulhat, vagy letérhet.

- 6) *A jelzést kellő időben kell kiadni*, hogy a jármű vezetőjét ne kényszerítsük hirtelen fékezésre.
- 7) Kísérje figyelemmel a megállítani kívánt gépjárművezető megállási szándékát, amennyiben ezt nem észleli, térjen ki a jármű haladási irányából.
- 8) Amennyiben a gépjármű nem áll meg, a mezőőr *igyekezzen megjegyezni a jármű rendszámát, színét, típusát*.
- 9) *Az intézkedés* lehetőség szerint az *úttesten kívül történjen*.
- 10) A mezőőr az intézkedés alá vont személlyel, személyekkel együtt a járdán, útpadkán helyezkedjen el, a gépjármű jobb hátsó sarkánál, kialakítva a megfelelő biztonsági távolságot.
- 11) Abban az esetben, ha a mezőőr nem egyedül intézkedik, *társa kísérje figyelemmel a járműben tartózkodó személyeket*, valamint az intézkedés alá vont személyek magatartását annak érdekében, hogy az esetleges támadást képes legyen elhárítani.

I.13.2. A jármű, valamint a csomagátvizsgálás taktikája

Az intézkedés során a jármű, valamint a csomagátvizsgálását az alábbiak szerint kell végrehajtani

- 1) A mezőőr a járművek átvizsgálását külső szemrevételezéssel kezdje, majd az utastérrel, csomagterrel, végezetül a motortérrel folytassa. Az ajtókat, a csomagtartót és a motorháztetőt a járművezetővel nyitassa ki.
- 2) *A járművek átvizsgálása során a járművezetőt, az utasokat minden esetben szállítsa ki a járműből*. A csomagterbe, motortérbe a mezőőr csak akkor hajoljon be, ha az intézkedés alá vont személy olyan távolságra áll, hogy ellene a csomagtartó vagy a motorház tetejének lecsukásával támadást ne tudjon végrehajtani.
- 3) Csomagok, rakományok, illetve különféle tárgyak ellenőrzése során azok kiszedésére, mozgatására *a jármű vezetőjét kérje fel*.
- 4) *Ez a módszer nem alkalmazható* abban az esetben, *ha a rakomány, illetve a járműben lévő dolog veszélyes eszköz, különösen lőfegyver, robbanóanyag vagy más, a közbiztonságra veszélyesnek minősített tárgy*.
- 5) *Támadásra alkalmas eszköz hirtelen elővételének megakadályozása érdekében a rakodást végző személy kezét folyamatosan figyelni kell*.
- 6) Ha a jármű vezetője a felkérésnek nem tesz eleget, *akkor őt a mezőőr állítsa félre, helyette más személyt kérjen fel*. Végso soron a tárgyak mozgatását a mezőőr is végezheti, ha őt a társa biztosítani tudja.

I.13.3. A ruházat átvizsgálásának taktikája

Az intézkedés során az arra jogosultnak az alábbiak szerint kell végrehajtania a ruházatátvizsgálását.

- 1) Az átvizsgálást végrehajtó mezőőrnek *stabil, biztonságos testtartása legyen*.
- 2) *Kényszerítő eszközeit* – szükség szerint – *akadálytalanul használni tudja*.
- 3) *Az átvizsgálás nyugodt, határozott, szisztematikus, viszonylag gyors legyen*, ne legyen kapkodó jellegű és felületes.
- 4) Amennyiben az átvizsgálás során *feltalálásra kerül egy szűrő-, vágóeszköz, illetve egyéb veszélyes eszköz, minden esetben folytatni kell az átvizsgálást, mert feltételezhető, hogy az intézkedés alá vont személy további hasonló eszközöket is birtokol*.
- 5) **A ruházatot** ne ütögessük, hanem *simítással, esetleg gyűrögetéssel vizsgáljuk* át, fokozott figyelemmel az elrejtett eszközökre.

- 6) A mezőőr először az ellenőrzött személy által **közvetlenül elérhető testzónákat vizsgálja át**, és ahol feltehetően fegyver vagy veszélyes tárgy rejthető el.
- 7) **Kommunikáljon az intézkedés alá vont személlyel**, ezáltal lekötheti a figyelmét, illetve kontrollálhatja szándékát a kérdéseire adott válaszok és a talált eszközök vonatkozásában.
- 8) Kísérje figyelemmel aktuális pszichés állapotát, magatartását, viselkedését, reakcióit.
- 9) **Az átvizsgálendő személy instabil**, az intézkedés akadályozására, szökésre, támadásra alkalmatlan **helyzetben legyen**.
- 10) **Az elvett eszközöket helyezze biztonságba**, senki se férhessen hozzá.
- 11) Amennyiben lehetőség van rá, az **átvizsgálás tanúk jelenlétében történjen**.
- 12) **A ruházatátvizsgálás csak a jogszabályokban előírt feltételek fennállása esetén és módon foganatosítható**.
- 13) **Az intézkedés alá vont személy emberi és állampolgári jogait csak a szükséges mértékben korlátozhatja**.
- 14) **Tilos indokolatlan fájdalmat okozni, kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmódot alkalmazni**.
- 15) **A ruházatátvizsgálás nem történhet szemérem sértő módon**.
- 16) **Amennyiben a helyszínen nem biztosítható, hogy a ruházatátvizsgálást azonos nemű személy végezze, az intézkedés alá vontat fel kell szólítani, hogy zsebeit ürítse ki, illetve az egyéb helyen nála lévő dolgokat adja át**.

I.13.4. Az ittas, valamint a kábítószer hatása alatt álló személyekkel szembeni intézkedések taktikája

I.13.4.1. Az ittas személyekkel szemben történő intézkedés, a kommunikáció módjai

- Az ittas emberek magatartása teljesen **kiszámíthatatlan, gyakran ellentmondóan, logikátlanul cselekszenek, apátiából indulatosságba csaphatnak át**, ezzel veszélyeztetve a mezőőr testi épségét.
- Az ittas személyekkel szembeni intézkedés **óvatosságot, fokozott figyelmet, körültekintést igényel**. A mezőőr **ne bocsátkozzon vitába az ittas személlyel, ne fordítson neki hátat**.
- Az ittas személyek rendkívül **érzékenyek a fájdalomra és más külső behatásokra, fizikai erejük megsokszorozódhat**.

I.13.4.2. A kábítószer hatása alatt álló személyekkel szemben történő intézkedés, a kommunikáció módjai

- A kábítószer használata személyiségkárosodást okoz, melynek külső, fizikai nyomai is vannak. **Előfordulhatnak magatartási zavarok, zavartság, agresszivitás**.
- A kábítószerrel élvezőkkel szembeni intézkedéshez **elővigyázatosságra, figyelemre, mindemellett pedig határozottságra van szükség**.
- A mezőőr **ne fordítson hátat az intézkedés alá vont személynek, ne engedje, hogy látóköréből kikerüljön**.

II. Fejezet: Az elsősegélynyújtás

II.1. Az elsősegélynyújtás fogalma, szerepe, esetei

Mivel a rendészeti feladatot ellátók gyakran találkoznak sérülésekkel, balesetekkel, és az állampolgárok sokszor tőlük várják ilyen esetekben a segítséget, ezért az elsősegély nyújtási ismeretek naprakészen tartása nagyon fontos feladat.

Az elsősegélynyújtás célja az egészségben hirtelen károsodott személy életének megmentése, állapotromlásának megelőzése és szenvedésének csökkentése.

II.2. Sebellátás, vérzések, vérzéscsillapítás

II.2.1. Teendők sebellátás, vérzéscsillapítás során

A seb környékét megtisztítjuk. A seb környékét fertőtlenítjük. Az így megtisztított és fertőtlenített sebeket befedjük steril csomagolt gézlappal. A sebet befedő gézt rögzíteni lehet pólyával, ragtapasszal, háromszögletű kendővel vagy bármilyen más alkalmas textíliával. Ezután az ellátott testrészt felemeljük, felpolcoljuk, vagy felkötjük és a beteget orvoshoz szállítjuk.

II.2.2. Szúrt sebek ellátása

A légmell kialakulásának lehetősége miatt nagyon veszélyesek lehetnek a mellkason lévő, akár jelentéktelennek látszó, szúrt sebek. A légmell kialakulását a seb légmentes lezárásával tudjuk megelőzni.

Szúrt hasi sérülés esetén a beteget mindenképpen kórházba kell juttatni, még ha a sérülés felületinek látszik is.

II.2.3. Egyéb sérülés típusok

II.2.3.1. Hajszáleres vérzés

Ha csak hajszálerek sérültek - vagyis amikor a vérzés jellege szivárgó, gyöngyöző és gyakorlatilag magától eláll - külön vérzéscsillapító eljárásra nincs szükség. A hajszáleres vérzés csillapítása maga a fedőkötés.

II.2.3.2. Visszeres vérzés

Amennyiben visszerek sérülnek - melyek az elhasznált vért a szív felé szállítják - úgy a vér színe sötétpiros, és már nemcsak szivárog, hanem folyik. Vénás vérzés csillapításában alapvető, hogy a sérültet a hátára fektetve vérző végtagját magasba emeljük. Erre már általában csillapodik is a vérzés. Helyezzünk tiszta anyagzsebkendőt, vagy más hasonló textildarabot a sebre (ha rendelkezésre áll, steril gézlap a legjobb), és gyakoroljunk rá egyenletes nyomást. A mentők kiérkezéséig tartsuk megemelve a végtagot, és folyamatosan nyomjuk, de ne szorítsuk a sebet.

Szükség esetén alkalmazzunk nyomókötést. Gyakori hiba, hogy túl szorosan körülkötözik a sebet, "elkötik" a végtagot, ez azért veszélyes, mert a kötés gátolja a testrészt vérkeringését.

II.2.3.3. Ütőeres vérzés

Ha a vérzés forrása ütőér, a szív felől érkező friss vér színe élénkpiros, a vér a szív ritmusában lüktetve, és spriccelve távozik. Ez a legveszélyesebb vérzés, mivel magától nem áll el, fenn áll az elvérzés veszélye. Az ilyen vérzést tehát mindenképpen csillapítanunk kell.

Fontos a sérült lefektetése, a sérült végtag megemlése, hogy az a szívnél magasabbra kerüljön. Tiszta ruhán át gyakoroljunk erőteljes nyomást a sebre ujjainkkal vagy tenyerünkkel. Ha rendelkezésre áll kötözőpólya, fásli vagy ahhoz hasonló ruhadarab, tekerjük szorosan körbe a végtagot a seb felett és nyomjuk tovább erőteljesen, folyamatosan a sebet a mentők kiérkezéséig.

Ha a sérülés felé vezető, azt a területet ellátó ütőeret alkalmas helyen, esetleg a sebtől távol, a csontos alaphoz tudjuk nyomni egy ujjal, azzal sikerülhet a vérzést nagymértékben csökkenteni vagy akár meg is szüntetni.

Ha más megoldás nincs, csak akkor alkalmazzunk szorító körülkötést. Ennek lényege, hogy a seb és a szív között valamilyen eszközzel (gumicső, pólya, sál, stb.) elszorítjuk a végtagot, ezzel csillapítjuk az ütőeres vérzést, de az adott végtag elvesztéséhez vezethet.

II.3. A csontrendszer sérülései

II.3.1. A rándulás és ficam

Annak megállapítása, hogy rándulásról, ficamról vagy akár törésről van szó gyakran csak röntgen-felvétel alapján lehetséges, ezért ez nem is az elsősegélynyújtó feladata.

A legfontosabb teendők a sérült nyugalomba helyezése, a sérülés jegelése vagy borogatása, a sérült testrész rögzítése, lehetőség szerint a szív fölé emelése.

A sérült orvosi vizsgálatra történő szállítása elengedhetetlen, ha a végtag rendellenes pozícióban maradt a sérültnek elviselhetetlen fájdalmai vannak, a sérült terület hűvös, elszíneződött vagy sápadt, vagy zsibbadás, merevség jelentkezik.

II.3.2. Csonttörés

A legjellemzőbb a hosszú csöves csontozatok (alkar, felkar, lábszár, combcsont) közepének a törése.

Ellátás: a csonttöréses beteget mindig rögzítve, a testrészt felemelve vagy felpolcolva kell kórházba szállítani.

II.3.3. Gerinc- vagy medencetörés

Gerinc-, medencetörés, vagy annak gyanúja esetén a beteget a mentők kiérkezéséig lehetőleg ne mozgassuk.

II.3.4. Koponyaalapi törés

A koponyaalapi törés a fej sérülése esetén jöhet létre.

Tünetei: múló vagy maradandó eszméletvesztés, az orrnyílásokból, a fülekből vagy a garatból szivárgó hígítottnak tűnő csekély vérzés (ez utóbbit a száj kinyitása után észlelhetjük).

Az ilyen beteget, még ha eszméletre tér is, kórházba kell szállítani. Ha eszméletlen, indokolt a stabil oldalfekvő helyzet. Nyílt törés esetén az elfertőződés elkerülése érdekében szükséges a seb ellátása.

III. Fejezet: Jogi ismeretek

III.1. Büntetőjogi ismeretek

III.1.1. A jogos védelem

Nem büntetendő az a cselekmény, amely a saját, illetve más vagy mások személye, javai vagy a közérdek ellen intézett, illetve ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához szükséges.

Jogos védelem esetén *a jogtalan támadással szemben jogos védekezés áll.* A támadás rendszerint erőszakos magatartás, többnyire személy ellen irányul, de javak ellen is irányulhat. A megtámadott személy akkor jár el jogosan, ha cselekménye a támadás elhárításához szükséges. A jogellenes cselekmény következményeit a támadónak, azaz a jogellenes magatartást kifejtőnek kell viselnie. Ez azt jelenti, hogy amennyiben a támadót valamilyen sérelem éri, annak következményeiért a védekező nem tehető felelőssé. Így nem tehető felelőssé a jogellenes támadást elhárító személy, ha a védekezéssel gondatlanul okoz bármilyen sérelmet, vagy szándékosan okoz kisebb vagy azonos sérelmet.

A jogos védelem alkalmazása során az elhárító cselekmény vonatkozásában a szükségesség és az arányosság követelményének kell fennállnia, vagyis főszabály szerint a védekezés mértékének arányban kell állnia a támadás nagyságával.

Ha a jogtalan támadás oly módon történik, hogy a megtámadott joggal feltételezheti, hogy a támadás az élete ellen irányult, a bíróságnak nem kell vizsgálnia a szükséges mérték kérdését. A törvény úgy rendelkezik, hogy az a személy, akit éjjel támadnak meg, vagy akire fegyverrel támadnak, alappal gondolhatja, hogy a támadás az élete kioltására irányul, és ennek megfelelően választhatja meg a védekezés módját. Ezt a feltételezést a támadók számbeli fölénye is megalapozhatja.

A jogtalan támadást úgy kell tekinteni, mintha az a védekező életének kioltására is irányult volna, ha

- azt személy ellen: éjjel, fegyveresen, felfegyverkezve vagy csoportosan követik el,
- az a lakásba: éjjel, fegyveresen, felfegyverkezve vagy csoportosan történő jogtalan behatolás, vagy
- az a lakáshoz tartozó bekerített helyre fegyveresen történő jogtalan behatolás.

Nem büntethető, aki az elhárítás szükséges mértékét ijedtségből vagy menthető felindulásból lépi túl. A megtámadott nem köteles kitérni a jogtalan támadás elől.

III.1.2. A végszükség

Nem büntetendő annak a cselekménye, aki saját, illetve más személyét vagy javait közvetlen és másként el nem hárítható veszélyből menti, vagy a közérdek védelme érdekében így jár el, feltéve, hogy a cselekmény nem okoz nagyobb sérelmet, mint amelynek elhárítására törekedett. Nem büntethető, aki azért okoz nagyobb sérelmet, mint amelynek elhárítására törekedett, mert ijedtségből vagy menthető felindulásból nem ismeri fel a sérelem nagyságát.

A végszükség - a jogos védelemmel szemben - két jogilag védett érdeknek az összeütközése, ahol az egyiknek a védelme csak a másinak a megsértésével lehetséges. Ebből a szempontból a végszükség hasonló a jogos védelemhez. **Különbség azonban, hogy míg a jogos védelemnél jogtalan támadással szemben védekezik valaki, addig a végszükségben cselekvő személy véletlenül keletkezett, vagy más személy által teremtett veszélyt hárít el.** A veszély elhárításának joga mindenkit megillet szükséghelyzetben, valamint gondatlan bűncselekménnyel szemben.

Nem állapítható meg végszükség annak javára, akinek a veszély előidézése felróható, vagy akinek a veszély vállalása foglalkozásánál fogva kötelessége.

III.1.3. A bűncselekmény elkövetői

Az elkövető

Elkövető a tettes, a közvetett tettes és a társtettes (a továbbiakban együtt: tettesek), valamint a felbujtó és a bűnsegéd.

A felbujtót és a bűnsegédet a bűncselekmény részeseinek nevezzük.

Tettes az, aki a bűncselekmény törvényi tényállását megvalósítja (pl. aki ellopja a fát az erdőből).

Felbujtó az, aki más bűncselekmény elkövetésére szándékosan rábír (pl. arra bíztat valakit, hogy lopjon, aki ezt meg is teszi).

Bűnsegéd az, aki bűncselekmény elkövetéséhez másnak szándékosan segítséget nyújt (pl. kölcsönadja az utánfutóját az ellopott fa elszállításához).

A részesekre is a tettesekre megállapított büntetési tételt kell alkalmazni.

III.2. Szabálysértési jogi ismeretek

III.2.1. A szabálysértésért való felelősség

Szabálysértés miatt az vonható felelősségre, akinek a cselekménye szándékos vagy gondatlan, kivéve, ha a szabálysértést meghatározó jogszabály csak a szándékos elkövetést bünteti. A szabálysértést elköveti a felbujtó és a bűnsegéd is.

Kísérlet miatt akkor van helye felelősségre vonásnak, ha a szabálysértést meghatározó jogszabály így rendelkezik.

Nem állapítható meg szabálysértés, ha a tevékenység vagy a mulasztás bűncselekményt valósít meg, úgyszintén, ha a tevékenységre vagy mulasztásra törvény vagy kormányrendelet – az eljárási bírság kivételével – közigazgatási eljárásban kiszabható bírság alkalmazását rendeli el.

III.2.2. A szabálysértési eljárás megindulása

A szabálysértési eljárás feljelentés, vagy a szabálysértési hatóság vagy a bíróság hivatali hatáskörében szerzett tudomása, a helyszíni bírság kiszabására jogosult szerv vagy személy általi észlelés, illetve *a közlekedési baleset helyszínén folytatott szemle* alapján indul meg.

A feljelentést, ha a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (továbbiakban: Szabs. tv.) eltérően nem rendelkezik, szóban vagy írásban bármely személy vagy szerv megteheti. A szóban tett feljelentést jegyzőkönyvbe kell foglalni, vagy arról feljegyzést kell készíteni.

A feljelentésnek tartalmaznia kell

- a feljelentett cselekmény helyének és idejének, továbbá*
- az elkövetés körülményeinek a leírását,*
- a bizonyítási eszközök megjelölését, továbbá*
- az eljárás alá vont személy ismert személyi adatait.*

Ha lehetőség van rá, a bizonyítási eszközöket csatolni kell a feljelentéshez.

Magánindítványra üldözendő szabálysértés miatt csak a sértett kívánságára indítható meg a szabálysértési eljárás. A magánindítvány előterjesztőjének bármely olyan nyilatkozatát, amely szerint az eljárás alá vont személy szabálysértési felelősségre vonását kívánja, magánindítványnak kell tekinteni.

A magánindítvány előterjesztésére jogosult nyilatkozatát be kell szerezni, ha a szabálysértési eljárás megindítását követően derül ki, hogy a cselekmény csak magánindítványra büntethető.

A **magánindítványt** attól a naptól számított **harminc napon belül kell előterjeszteni**, amelyen a magánindítvány előterjesztésére jogosult az eljárás alá vont személy kilétéről tudomást szerzett.

A magánindítvány a szabálysértési hatóság, illetve a bíróság érdemi határozatának meghozataláig visszavonható.

III.2.3. Helyszíni bírság

Helyszíni intézkedés során a *szabálysértés elkövetését elismerő személlyel szemben* helyszíni bírság kiszabásának van helye.

A helyszíni bírság összege ötezer forinttól ötvenezer forintig, hat hónapon belül ismételt elkövetés esetén hetvenezer forintig terjedhet.

Ha az eljárás alá vont személy a helyszíni bírság kiszabását – a helyszíni bírság meg nem fizetése esetén alkalmazandó jogkövetkezményekről szóló tájékoztatás után – aláírásával igazoltan tudomásul veszi, a helyszíni bírság ellen nincs helye jogorvoslatnak.

Ha az elkövető a megadott határidőn belül nem fizeti meg a helyszíni bírságot, a bíróság szabálysértési elzárásra változtatja át.

III.2.4. Szóbeli figyelmeztetés

Helyszíni intézkedés során a helyszíni bírság kiszabására jogosult szerv vagy személy a szabálysértés elkövetését elismerő személlyel szemben szóbeli figyelmeztetést alkalmazhat, ha az elkövetett cselekmény oly csekély mértékben veszélyes a társadalomra, hogy még a helyszíni bírság kiszabása is szükségtelen.

III.3. Büntetőjog különös részi tényállások

III.3.1. Segítségnyújtás elmulasztása

166. § (1) Aki *nem nyújt tőle elvárható segítséget* sérült vagy olyan személynek, akinek az élete vagy testi épsége közvetlen veszélyben van, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A bűncselekmény azzal valósul meg, hogy az elkövető a sértettet, akinek az élete, testi épsége közvetlen veszélyben van, segítség nélkül hagyja.

A tőle elvárhatóság azt jelenti, hogy a törvény mindenkinek egyéni képességei és lehetőségei alapján teszi kötelezővé a segítségnyújtást.

Minimálisan elvárható, hogy aki ilyen személyről tudomást szerez, az legalább segítséget hívjon vagy értesítse a mentőket vagy más hatóságot. Az orvosoktól, mentősöktől, nővérektől ilyen helyzetben akár az életmentés vagy annak megkezdése is elvárható.

Példa:

Az elkövető az éjszaka folyamán észleli, hogy egy személy a falu határában részegen fekszik a hóban. Tudatában van, hogy az illető meg is fagyhat reggelre, ennek ellenére az illetőt magára hagyja, nem hív segítséget és nem is szól senkinek róla.

III.3.2. Személyi szabadság megsértése

194. § (1) Aki *mást személyi szabadságától megfoszt*, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Mindenkit megillet a szabad mozgás, helyváltoztatás, tartózkodási hely megválasztása.

A személyi szabadság megsértése számos formában elkövethető, leggyakoribb valamilyen helyiségbe való bezárás, valahonnan történő távozás megakadályozása.

Példa:

Az elkövető szomszédját tréfából bezárja a pincébe, istállóba.

Az elkövető haragosát testi erejét kihasználva nem engedi kimenni a lépcsőházból.

A bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja. Köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni, ha erre nincs módja, a rendőrséget értesíteni.

Nem valósítja meg a személyi szabadság megsértésének a büntettét, aki a bűncselekmény elkövetésén tetten ért és a helyszínről menekülő személyeket a gépkocsijával üldözőbe veszi, őket elfogja, majd a lakására szállítja, és nyomban értesíti a rendőrséget.

III.3.3. Személyes adattal visszaélés

219. § (1) Aki a személyes adatok védelméről vagy kezeléséről szóló törvényi vagy az Európai Unió kötelező jogi aktusában meghatározott rendelkezések megszegésével *haszonszerzési célból vagy jelentős érdeksérelem okozva*

a) *jogosulatlanul vagy a céltól eltérően személyes adatot kezel*, vagy

b) *az adatok biztonságát szolgáló intézkedést elmulasztja*,

vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Elkövetési magatartás: a személyes adat

- jogosulatlan vagy a céltól eltérő kezelése,
- az adatok biztonságát szolgáló intézkedések elmulasztása.

Csak akkor lesz a fenti magatartások elkövetése bűncselekmény, ha haszonszerzési célból követik el, vagy jelentős érdeksérelmet okoz.

A bűncselekmény elkövetője bárki lehet, aki személyes adatokat kezel.

Adatkezelésnek tekintendő a személyes adatok felvétele, tárolása, feldolgozása.

Példa:

Ezt a bűncselekményt követi el az a rendőr, aki kihasználva azt, hogy hozzáfér különböző elektronikus nyilvántartásokhoz, magánnyomozó ismerőseinek különböző személyekről juttatás fejében adatokat továbbít.

III.3.4. Környezetkárosítás

241. § (1) Aki a *földet, a levegőt, a vizet, az élővilágot*, valamint azok *összetevőit jelentős mértékű szennyezéssel* vagy más módon

a) *veszélyezteti*,

b) olyan mértékben *károsítja*, hogy annak természetes vagy *korábbi állapota csak beavatkozással állítható helyre*,

c) olyan mértékben károsítja, hogy annak természetes vagy *korábbi állapota nem állítható helyre*,

környezetkárosítást követ el.

A bűncselekmény elkövetési magatartásai a földnek, a levegőnek, a víznek, az élővilágnak, valamint ezek összetevőinek *a jelentős mértékű szennyezése vagy más módon történő veszélyeztetése, illetve károsítása*.

A környezet szennyezése csak jelentős mérték elérése esetén lesz bűncselekmény.

Tekintettel arra, hogy a különböző vegyi anyagok veszélyessége, mérgező hatása nagyon eltérő, ezért a jelentős mérték meghatározása szakértői feladat.

III.3.5. Természetkárosítás

242. § (1) Aki

a) *fokozottan védett élő szervezet egyedét*,

b) *védett élő szervezet vagy az Európai Unióban természetvédelmi szempontból jelentős növény- vagy állatfaj egyedét*, feltéve, hogy azok külön jogszabályban meghatározott, pénzben kifejezett értékének együttes összege eléri a fokozottan védett élő szervezet egyedei esetében megállapított, pénzben kifejezett legalacsonyabb értéket,

c) *a vadon élő állat- és növényfajok* számára kereskedelmük szabályozása által biztosított védelemről szóló *EK tanácsi rendelet A és B melléklete hatálya alá tartozó élő szervezet egyedét*

jogellenesen megszerzi, tartja, forgalomba hozza, az ország területére behozza, onnan kiviszi, azon átszállítja, azzal kereskedik, illetve azt károsítja vagy elpusztítja, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

243. § (1) *Aki Natura 2000 területet, védett barlangot, védett természeti területet vagy védett élő szervezetek életközösségét, illetve azok élőhelyét jogellenesen jelentős mértékben megváltoztatja*, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a természetkárosítás a Natura 2000 terület, a védett barlang, a védett természeti terület vagy a védett élő szervezetek életközössége, illetve azok élőhelye **jelentős károsodását vagy megsemmisülését okozza.**

Az elkövetési tárgyak két csoportra oszthatók:

- **védett szervezet egyedei**, azok bármely fejlődési szakaszában, alakjában, valamint keresztezései, és származékai is,
- **védett területek.**

Az elkövetési magatartások az elkövetési tárgyakhoz kötődnek:

A védett fajok egyedei tekintetében: **megszerzés, tartás, forgalomba hozatal, behozatal, kivitel, átvitel, kereskedés, károsítás, elpusztítás.**

A területek tekintetében: **jelentős mértékű megváltoztatás, jelentős károsítás, megsemmisítés.**

Példa:

Ezt a bűncselekményt követi el, aki a fokozottan védett madár tojásait elpusztítja, vagy egy példány fokozottan védett növényt élőhelyéről engedély nélkül eltávolít, azzal kereskedik.

Gyurgyalagok fészkelőhelyeként használt homokfalban illegális bányászati tevékenység.

Természetkárosítás bűncselekményének gyanúja miatt indult eljárás, amikor egy gépkocsi utasterében lévő hűtőtáskából 156 madártetem került elő. A természetvédelmi hatóság munkatársának szakvéleménye alapján a madarak mindegyike védett fajhoz tartozott (énekes rigó, réti pityer, búbos pacsirta, mezei pacsirta, kenderike, tengelic, barázdabillegető).

A gondatlanságból okozott természetkárosítás is büntetendő.

Például természetkárosítás bűncselekményét követi el az a mezőgazdasági vállalkozó, aki kellően nem gondoskodik arról, hogy a lovai a fokozottan védett természeti területen levő erdőbe ne hatoljanak be, és így az elkóborolt állatok a gyertyán- és bükkfák kérgének lerágásával, az aljnövényzet letaposásával, a csapások kijárásával és a trágyázással a természetvédelmet ért olyan károsodást okoznak, amely végleges jellegű és helyrehozhatatlan.

A szakszerűtlen gazdálkodási tevékenység következtében gondatlanságból a védett természeti terület kigyullad, és mintegy 2 ha-os területen leég.

III.3.6. Állatkínzás

244. § (1) Aki

a) **gerinces állatot** indokolatlanul oly módon **bántalmaz**, vagy gerinces állattal szemben indokolatlanul **olyan bánásmódot alkalmaz**, amely **alkalmas arra, hogy annak maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza,**

b) **gerinces állatát vagy veszélyes állatát elűzi, elhagyja vagy kiteszi,** vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A bűncselekményt az követi el, aki gerinces állatot indokolatlanul bántalmaz, vagy azzal szemben nem megfelelő bánásmódot alkalmaz.

Az állatkínzás bűncselekményének megvalósulásához szükséges, hogy a cselekmény alkalmas legyen maradandó egészségkárosodás okozására, vagy az állat a cselekmény következtében elpusztuljon.

Az is elköveti a bűncselekményt, aki gerinces állatát vagy veszélyes állatát

- elúzi,
- elhagyja vagy
- kiteszi.

Példa:

Állatkínzás bűncselekményét követi el, aki az állat élelemmel, vízzel való ellátásáról szándékosan huzamosabb ideig nem gondoskodik, és ezzel az állat kóros lesoványodását és veseelégtelenség kialakulását idézi elő.

Állatkínzásnak minősül az is, ha az elkövető megunja otthon tartott veszélyes pókját, és azt a közeli parkban szabadon engedi.

III.3.7. Orvvadászat

245. § Aki

- a) vadászterületen vadászatra való **jogosultság nélkül**, illetve **idegen vadászterületen vadászaként engedély nélkül vad elejtésére vagy elfogására irányuló tevékenységet végez**,
 - b) külön jogszabályban meghatározott, a vadfaj valamennyi egyedére kiterjedő vadászati **tilalmi idő hatálya alá eső vadfaj egyedét ejti vagy fogja el**,
 - c) külön jogszabályban meghatározott **tiltott vadászati eszközzel, tiltott vadászati módon vagy kíméleti területen vad**, illetve **fokozottan védett vagy védett gerinces állat elejtésére vagy elfogására irányuló tevékenységet végez**,
- büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Elkövetési magatartás: vad elejtésére vagy elfogására irányuló tevékenység végzése.

Nem kell, hogy a vad elejtése megtörténjen, már az erre irányuló tevékenység is megvalósítja a bűncselekményt.

A bűncselekmény elkövetője lehet olyan személy, akinek egyáltalán nincs jogosultsága vadászatra, és olyan is lehet, akinek van, csak éppen nem az adott területen.

Orvvadászatot követ el az is, aki tilalmi időszakban ejti el vagy fogja el a vadat, és az is, aki tiltott eszközzel vagy módszerrel vadászik.

Orvvadászat a kíméleti területen vad, illetve fokozottan védett vagy védett gerinces állat elejtésére vagy elfogására irányuló tevékenység végzése.

Példa:

Az elkövetők illegálisan, tilalmi időben, ellés előtt ejtenek el három szarvastehenet.

III.3.8. Orvhalászat

246. § Aki

- a) **jogosulatlanul halászhálóval vagy más halászati eszközzel** – a horgászatot kivéve – **halfogásra irányuló tevékenységet végez**,
 - b) külön jogszabályban meghatározott **tiltott eszközzel, tiltott módon vagy kíméleti területen halfogásra irányuló tevékenységet végez**,
- véség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Orvhalászatot követ el, aki halászhálóval vagy más halászati eszközzel, illetve tiltott eszközzel, tiltott módon, valamint a kíméleti területen történő halfogásra irányuló tevékenységet végez.

A tilalmazott halászati és horgászati eszközök és módszerek felsorolását a halászatról és a horgászatról szóló törvény tartalmazza, így tilos különösen: a váltóáramú elektromos eszközzel, mérgező vagy kábító hatású anyaggal, robbanóanyaggal, szűrőszerszámmal, bűvárszigonnyal vagy más, halfogásra alkalmas bűváreszközzel halfogásra irányuló tevékenységet végezni. Az átlagos vízállású folyó vagy holtág medrének legalább a felét keresztirányban elzáró készülékkel vagy eszközzel, továbbá – a halászatról és a horgászatról szóló törvényben írt kivételekkel – az elektromos eszközökkel való halfogás, valamint a gereblyező horgászati, a hurokvető halászati mód alkalmazása is tilalmazott.

III.3.9. A hulladékgazdálkodás rendjének megsértése

248. § (1) Aki

- a) arra a célra hatóság által ***nem engedélyezett helyen hulladékot elhelyez,***
- b) ***engedély nélkül vagy az engedély kereteit túllépve hulladékgazdálkodási tevékenységet, illetve hulladékkal más jogellenes tevékenységet végez,***
büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A bűncselekmény elkövetési tárgya a hulladék.

Hulladék: mindaz, amit a hulladékról szóló törvény hulladéknak minősít, ***ha alkalmas az emberi élet, testi épség, egészség, a föld, a víz, a levegő*** vagy azok összetevői, illetve ***élő szervezet egyedének veszélyeztetésére.***

A bűncselekmény egyrészt hulladék nem engedélyezett helyen történő elhelyezésével, másrészt engedély nélküli vagy az engedély kereteit túllépve végzett hulladékgazdálkodási tevékenységgel követhető el.

Hulladékgazdálkodási tevékenység: a hulladéknak a hulladékról szóló törvényben meghatározott ***gyűjtése, begyűjtése, szállítása*** – ideértve ***az országba történő behozatalt, onnan történő kivitelt,*** valamint az azon történő ***útszállítást*** –, ***előkezelése, tárolása, hasznosítása.***

A hulladékot a gyűjtés céljából arra rendszeresített gyűjtőedényben vagy egyéb gyűjtőeszközben, a gyűjtőszigeten vagy hulladékudvarban lehet elhelyezni. Aki ezeken kívül hulladékot elhelyez, megvalósítja a bűncselekményt.

Hulladékkezelési tevékenység a környezetvédelmi hatóság engedélyével végezhető. Engedély nélküli vagy az engedély kereteit túllépő tevékenység szintén megvalósítja a bűncselekményt.

Példa:

Az elkövető közterületen, magánterületen, védett természeti területen, erdőben helyez el hulladékot.

III.3.10. Lopás

370. § (1) ***Aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa,*** lopást követ el.

A lopás elkövetési magatartása az elvétel. Csak olyan dologra lehet elkövetni, ami nem az elkövetőé, még részben sem.

Ha az ellopott dolog értéke nem haladja meg az ötvenezer forintot, akkor az még nem lesz bűncselekmény, csak tulajdon elleni szabálysértés, kivéve, ha az alábbi, törvényben meghatározott módokon követik el:

- 1) bűnszövetségben,
- 2) közveszély színhelyén,
- 3) üzletszerűen,
- 4) dolog elleni erőszakkal – ideértve azt is, ha a dolog eltulajdonításának megakadályozására szolgáló eszközt állagsérelem okozása nélkül eltávolítják, vagy a dolog eltulajdonításának megakadályozására alkalmatlanná teszik –,
- 5) zsebtolvajlás útján,
- 6) egy vagy több közokirat, magánokirat vagy készpénz-helyettesítő fizetési eszköz egyidejű elvételével,
- 7) helyiségbe vagy ehhez tartozó bekerített helyre megtévesztéssel, vagy a jogosult, illetve a használó tudta és beleegyezése nélkül behatolva,
- 8) hamis vagy lopott kulcs használatával,
- 9) lakást vagy hasonló helyiséget az elkövetővel közösen használó sérelmére, vagy
- 10) erdőben jogellenes fakivágással.

Példa:

A villamoson az elkövető észrevétlenül kiveszi a sértett ruházatából a pénztárcáját, és azzal a helyszínről távozik.

A szellőztetés céljából nyitva hagyott ajtón az elkövető észrevétlenül bemegy a lakásba, majd az előszobában lévő rádiómagnót elveszi, és azzal elszalad.

Ha az ellopott dolog értéke az ötvenezer forintot meghaladja a körülményektől függetlenül bűncselekmény lesz.

III.3.11. Rongálás

371. § (1) *Aki idegen vagyontárgy megsemmisítésével vagy megrongálásával kárt okoz, rongálást követ el.*

Ha az okozott kár nem haladja meg az ötvenezer forintot, akkor a cselekmény nem lesz bűncselekmény, csupán tulajdon elleni szabálysértés kivéve, ha bűnszövetségben vagy falfirka elhelyezésével valósítják meg.

A falfirka az okozott kár értékétől függetlenül bűncselekmény lesz.

Falfirka: festékszóróval, filctollal vagy bármilyen más felületképző anyaggal létrehozott képi, grafikus vagy szöveges felületbevonat, amely nem a vagyontárgy rendeltetésszerű használatához szükséges.

A rongálás jelentheti az idegen vagyontárgy megsemmisítését, elpusztítását, és jelentheti annak megrongálását, vagyis állagsérelem okozását.

Példa:

Az elkövető egy kővel szándékosan betöri szomszédja gépjárművének szélvédőit és lámpáit.

III.3.12. Közokirat-hamisítás

342. § (1) *Aki*

a) hamis közokiratot készít, vagy közokirat tartalmát meghamisítja,

b) hamis, hamisított vagy más nevére szóló valódi közokiratot felhasznál,

*c) közreműködik abban, hogy jog vagy kötelezettség létezésére, megváltozására vagy megszűnésére vonatkozó **valótlan adatot, tényt vagy nyilatkozatot foglaljanak közokiratba,*** büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Közokiratok alatt olyan papír alapú vagy elektronikus okiratokat értünk, amelyeket bíróság, közjegyző vagy hatósági feladatokat ellátó szerv ügykörén belül, a megszabott alakban állított ki.

Példa:

Hamis közokirat készítése: az elkövető új köziratot hoz létre.

Közokirat tartalmának meghamisítása: már meglévő közokirat tartalmában végez változtatást pl. nevet, adatot átír.

Felhasználás: minden olyan magatartás, ami valamilyen joghatás kiváltására irányul pl.: más személy érvényes, valódi okmányaival igazolja magát a közúti ellenőrzés során.

Közreműködés valótlán adat, tény vagy nyilatkozat közokiratba foglalásában (intellektuális közokirat-hamisítás): pl. az elkövető az eljárás során más létező személynek adja ki magát és ennek megfelelő adat kerül az ügyben eljáró hatóságok által készített jegyzőkönyvbe.

III.3.13. Biztonsági okmány hamisítása

344. § *Aki* a külön jogszabályban meghatározott

a) belépésre jogosító hamis biztonsági okmányt készít,

b) belépésre jogosító biztonsági okmány tartalmát meghamisítja,

c) hamis, hamisított vagy más nevére szóló valódi belépésre jogosító biztonsági okmányt felhasznál,

ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Példa:

Az elkövető az Alkotmánybíróság épületébe egy más nevére szóló belépési engedéllyel próbál bejutni.

Az a személy is ezt a bűncselekményt valósítja meg, aki ilyen belépésre jogosító hamis engedélyt készít, vagy meghamisít ilyen engedélyt.

III.3.14. Hamis magánokirat felhasználása

345. § *Aki* jog vagy kötelezettség létezésének, megváltozásának vagy megszűnésének bizonyítására *hamis, hamisított vagy valótlan tartalmú magánokiratot felhasznál,* vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Elkövetési magatartás: a hamis, hamisított vagy valótlán tartalmú magánokirat felhasználása.

A magánokirat olyan okirat, amely a közokiratok kellékeivel nem rendelkezik. Ilyenek például a szerződések, végrendeletek, utazási igazolványok, buszbérletek.

Hamis a magánokirat, ha az azon feltüntetett személy nem azonos azzal, aki azt kiállította.

Hamisított a magánokirat, ha a már létező magánokiraton – jogosulatlanul – tartalmi, formai változtatást végeztek, így az már nem a kiállítójának a nyilatkozatát rögzíti. Valótlán tartalmú

a magánokirat, ha az abban feltüntetettek nem felelnek meg a valóságnak attól függetlenül, hogy az a kiállító nyilatkozatát tartalmazza-e.

Példa:

Az elkövető nem tud beletörődni, hogy elhunyt nagybátyja után annak fia örökli a vagyont, annak ellenére, hogy 20 éve nem tartotta a kapcsolatot apjával, ezért az elhunyt nevében végrendeletet készít, és azt a hagyatéki eljárás során a közjegyzőhöz benyújtja.

III.3.15. Okirattal visszaélés

346. § (1) *Aki egy vagy több olyan közokiratot, amely nem vagy nem kizárólag a sajátja,*

a) mástól, annak beleegyezése nélkül jogtalanul megszerez,

b) jogtalanul megsemmisít, megrongál, vagy

c) mástól jogtalanul elvesz, vagy a jogosult elől jogtalanul eltitkol,

vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Ha más bűncselekmény nem valósul meg, az (1) bekezdés szerint büntetendő, *aki jogtalan haszonszerzés céljából közokiratot átad vagy átvesz.*

(3) Aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt magánokiratra azért követi el, hogy jogtalan előnyt szerezzen vagy jogtalan hátrányt okozzon, egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Az okirattal visszaélést az követi el, aki más közokiratát jogtalanul

- 1) megszerzi,
- 2) megsemmisíti,
- 3) megrongálja,
- 4) elveszi,
- 5) jogosult elől eltitkolja,
- 6) jogtalan haszonszerzés céljából átadja,
- 7) jogtalan haszonszerzés céljából átveszi.

Példa:

Az elkövető eltulajdonítja haragosa irattárcáját, és azt a benne lévő vezetői engedéllyel, személyi igazolvánnyal együtt a kazánba dobva elégeti.

III.3.16. Bántalmazás hivatalos eljárásban

301. § (1) *Az a hivatalos személy, aki eljárása során mást tetteleg bántalmaz,* büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

III.3.17. Bántalmazás közfeladatot ellátó személy eljárásában

302. § (1) *Az a közfeladatot ellátó személy, aki közfeladatának ellátása során mást tetteleg bántalmaz,* büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A két bűncselekmény között kizárólag csak annyi a különbség, hogy a bántalmazás hivatalos eljárásban bűncselekmény elkövetője kizárólag hivatalos személy lehet, a bántalmazás közfeladatot ellátó személy eljárásában bűncselekmény elkövetője pedig a közfeladatot ellátó személy.

Elkövetési magatartás: a hatáskör túllépésével megvalósított tetteles bántalmazás.
Ha a hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy jogszerű intézkedése során alkalmaz fizikai kényszert, abban az esetben nem lehet szó bűncselekményről, még akkor sem, ha esetleg sérülése keletkezik az intézkedés alá vontnak.

Példa:

Bántalmazás hivatalos eljárásban bűncselekmény valósul meg akkor is, ha például az intézkedő rendőrt az intézkedése során szidalmazni kezdik, családjára sértő kijelentéseket tesznek, ő pedig önuralmát elveszítve az intézkedés alá vontat többször nagy erővel arcon üti.

Bántalmazás közfeladatot ellátó személy eljárásában bűncselekményét kell megállapítani, ha a polgárőr a közfeladata ellátása során elfogott tolvajt nem adja át a rendőrségnek, hanem e helyett tetteleg bántalmazza, majd elzavarja.

III.3.18. Jogellenes fogvatartás

304. § (1) *Az a hivatalos személy, aki eljárása során mást személyi szabadságától jogellenesen megfoszt, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*

Ezt a bűncselekményt csak olyan hivatalos személy követheti el, aki jogosult személyi szabadság elvonására hivatali hatáskörében.

Ilyen bűncselekménynek minősül, ha a hivatalos személy valakit úgy fog el, vesz őrizetbe vagy helyez előzetes letartóztatásba, hogy arra jogszabály nem hatalmazza fel.

Példa:

Ezt a bűncselekményt követi el az a rendőr, aki olyan személyt állít elő, akivel szemben a törvény szerint nem lehetne előállítást alkalmazni.

III.3.19. Hivatali visszaélés

305. § *Az a hivatalos személy, aki azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon vagy jogtalan előnyt szerezzen*

a) hivatali kötelességét megszegi,

b) hivatali hatáskörét túllépi, vagy

c) hivatali helyzetével egyébként visszaél,

büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

III.3.20. Közfeladati helyzettel visszaélés

306. § *Az a közfeladatot ellátó személy, aki azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon vagy jogtalan előnyt szerezzen*

a) közfeladattal kapcsolatos kötelességét megszegi,

b) közfeladattal kapcsolatos jogkörét túllépi, vagy

c) közfeladati helyzetével egyébként visszaél,

büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A két bűncselekmény lényegében csak abban különbözik egymástól, hogy az egyik elkövetője csak hivatalos személy, a másiké pedig csak közfeladatot ellátó személy lehet.

A bűncselekmény során az elkövetők – vagy mások – jogtalan előnyhöz jutnak, vagy másoknak jogtalan hátrányt okoznak.

Az előny vagy a hátrány lehet anyagi természetű, de felmerülhet ezen kívül más, így erkölcsi, személyi természetű előny megszerzése vagy hátrány okozása is. A jogtalan előny akár a tettesnél, akár más személynél is megjelenhet.

A kötelesség megszegése azt jelenti, hogy nem teljesíti a számára előírt tevékenységet.

A hatáskör túllépése esetén az elkövető olyan tevékenységet fejt ki, amely hatáskörén kívül esik, amelynek végzésére nincs joga.

A helyzettel való egyéb visszaélésnél a tettes a megbízatásához kapcsolódó jogosítványokat rendeltetésükkel ellentétesen, szabályellenesen alkalmazza.

Példa:

Hivatali visszaélést valósít meg az a szolgálatot teljesítő rendőr, aki a rablás bűncselekményével gyanúsítható személy kezét a bűncselekményből származó tárgyakat tartalmazó kézikocsihoz bilincseli, és arra kényszeríti, hogy a kocsit a rendőrség épületébe testi erővel behúzza.

III.3.21. Hivatalos személy elleni erőszak

310. § (1) *Aki hivatalos vagy külföldi hivatalos személyt*

a) jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályoz,

b) jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel intézkedésre kényszerít, vagy

c) eljárása alatt, illetve emiatt bántalmaz,

büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A büntetőjogi védelem a hivatalos személyt csak a jogszerű eljárása során illeti meg, amelyhez minden olyan cselekménye hozzátartozik, amelyet feladatai teljesítése során kifejt. Lényeges azonban, hogy az elkövető a hivatalos személy eljárását, a hivatalos személyi minőségét ténylegesen felismerhesse.

A hivatalos személy akadályozásának az olyan magatartás tekinthető, amely gátolja, nehezíti, késlelteti a hivatalos személy jogszerű eljárásának a végrehajtását. A bűncselekmény csak akkor valósul meg, ha az akadályozás erőszakkal vagy fenyegetéssel történik.

A hivatalos személy intézkedésre kényszerítése akkor merül fel, ha az erőszak vagy fenyegetés alkalmas arra, hogy a sértett eljárásával összefüggésben olyan tevékenységet fejtsen ki, amelyre egyébként is jogosult volna.

Hivatalos személy elleni erőszak büntettét valósítja meg az is, aki a hivatalos személyt eljárása alatt, illetve emiatt bántalmazza.

Példa:

A tetten ért elkövető szándékosan ellöki a rendőrt, hogy el tudjon menekülni.

Bántalmazás alatt a sértett testét érintő erőszakos magatartást értjük.

III.3.22. Közfeladatot ellátó személy elleni erőszak

311. § A 310. § szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekményt közfeladatot ellátó személy ellen követi el.

A közfeladatot ellátó személyek nem hivatalos személyek ugyan, azonban a közösség számára igen fontos feladatot látnak el, ezért indokolt, hogy ugyanolyan elbírálás alá essenek, mint a

hivatalos személyek, ha működésük során ellenük irányuló erőszakkal vagy fenyegetéssel véghezvitt bűncselekményeket valósítanak meg velük szemben.

Közfeladatot ellátó személy például a lelkész, a pedagógus, a polgárőr, a mentőszolgálat tagja, tömegközlekedési jármű vezetője is.

III.3.23. Hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatója elleni erőszak

312. § A 310. § szerint büntetendő, aki az ott meghatározott *bűncselekményt hivatalos személy, külföldi hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatására vagy védelmére kelt személy ellen követi el.*

A törvény a hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatóját is büntetőjogi védelemben részesíti.

Példa:

A szolgálatban levő rendőr kérésére a helyszínt biztosító személy elleni erőszakos magatartás a hivatalos személy támogatója elleni erőszak büntetetté valósítja meg.

III.3.24. Vesztegetés

290. § (1) Aki gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző személynek vagy rá tekintettel másnak azért *ad vagy ígér jogtalan előnyt, hogy a kötelességét megszegje,* büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Példa:

Ha a vállalkozó annak érdekében, hogy ő kapjon meg egy munkát, pénzt ígér az egyik ügyintézőnek, hogy tüntesse el a konkurens cég pályázatát.

III.3.25. Vesztegetés elfogadása

291. § (1) Aki gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében végzett tevékenységével kapcsolatban *jogtalan előnyt kér, avagy a jogtalan előnyt vagy ennek ígéretét elfogadja,* illetve a rá tekintettel harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan *előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért,* büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Példa:

Ha a cég ügyintézője keresi meg az egyik pályázót, hogy ugyan nem ő a legesélyesebb a munkára, de megfelelő összeg ellenében elintézi, hogy ő nyerjen.

Akkor is bűncselekményről beszélünk, ha nem adják át neki a kért összeget, hiszen az előny kérése is bűncselekmény.

A bűncselekmény megállapításához nem szükséges, hogy az előny kérője szabálytalanul járjon el, elegendő, ha megszegi a kötelességét. Ebben az esetben még szigorúbban kell büntetni cselekményéért.

III.3.26. Hivatali vesztegetés

293. § (1) *Aki hivatalos személyt a működésével kapcsolatban neki vagy rá tekintettel másnak adott vagy ígért jogtalan előnnyel befolyásolni törekszik, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*

(2) Egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő a vesztegető, ha *a jogtalan előnyt azért adja vagy ígéri, hogy a hivatalos személy a hivatali kötelességét megszegje, a hatáskörét túllépje, vagy a hivatali helyzetével egyébként visszaéljen.*

Példa:

Hivatali vesztegetés büntettét valósítja meg az a terhelt, aki a vele szemben közlekedési szabálysértés miatt intézkedő rendőröknek pénzt ajánl fel azért, hogy tekintsenek el a helyszíni bírság kiszabásától.

III.3.27. Hivatali vesztegetés elfogadása

294. § (1) *Az a hivatalos személy, aki a működésével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, a jogtalan előnyt vagy ennek ígéretét elfogadja, illetve a rá tekintettel harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*

Példa:

Ezt a bűncselekményt valósítja meg az a rendőr, aki a szabálysértés miatt intézkedés alá vont gépjárművezetőnek kijelentéseivel félreérthetetlenül tudomására hozza, hogy anyagi előny juttatása fejében hajlandó a feljelentéstől eltekinteni és vezetői engedélyét visszaadni.

III.3.28. Vesztegetés bírósági vagy hatósági eljárásban

295. § (1) *Aki azért, hogy más a bírósági, választottbírósági vagy hatósági eljárásban törvényes jogait ne gyakorolja, vagy kötelezettségeit ne teljesítse, neki vagy rá tekintettel másnak jogtalan előnyt ad vagy ígér, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*

Példa:

Ezt a bűncselekményt valósítja meg, aki bírósági vagy hatósági eljárásban az ügy tanújának pénzt ad vagy pénzt ígér azért, hogy vallomását megváltoztassa vagy visszavonja.

III.3.29. Vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban

296. § (1) *Aki azért, hogy a bírósági, választottbírósági vagy hatósági eljárásban törvényes jogait ne gyakorolja, vagy kötelezettségeit ne teljesítse, jogtalan előnyt kér, a jogtalan előnyt vagy ennek ígéretét elfogadja, illetve a rá tekintettel harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*

Példa:

A vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban bűncselekményét az a tanú vagy az eljárásban részt vevő más személy valósítja meg, aki pénzt kér azért, hogy törvényes jogait ne gyakorolja, vagy kötelezettségeit ne teljesítse (pl. ne tanúskodjon).

III.4. Egyes szabálysértések

III.4.1. 132. A tulajdon elleni szabálysértés

177. § (1) Aki

a) ötvenezer forintot meg nem haladó értékre *lopást, sikkasztást, jogtalan elsajátítást, orgazdaságot,*

b) ötvenezer forintot meg nem haladó kárt okozva *csalást, szándékos rongálást,*

c) ötvenezer forintot meg nem haladó vagyoni hátrányt okozva *hűtlen kezelést*

követ el, úgyszintén, aki e cselekmények elkövetését megkísérli, szabálysértést követ el.

(2) *Aki idegen, nem gépi meghajtású járművet mástól azért vesz el, hogy jogtalanul használja, szabálysértést követ el.*

(2a) Aki földmérési jelet vagy az államhatár megjelölésére szolgáló jelet elvisz, áthelyez vagy elmozdít, szabálysértést követ el.

(3) Aki a kulturális örökség védett elemeit, a megye-, város-, községhatár vagy a birtokhatár megjelölésére szolgáló hivatalos jelet vagy létesítményt, tömegközlekedési vagy távközlési eszközt, közúti jelzést, parkot vagy ahhoz tartozó felszerelést, természetvédelmi hatósági és tájékoztató táblát vagy egyéb közérdeket szolgáló jelet vagy létesítményt gondatlanul megsemmisít, megrongál, elvisz, áthelyez vagy elmozdít, szabálysértést követ el.

(4) Az (1) bekezdés a) pontjában meghatározott szabálysértés miatt *a közterület-felügyelő, az erdészeti hatóság arra felhatalmazott ügyintézője, a halászati őr, valamint a mezőőr, a természeti, védett természeti és Natura 2000 területeken a természetvédelmi őr, helyi jelentőségű védett természeti területen az önkormányzati természetvédelmi őr is szabhat ki helyszíni bírságot.*

Ezt a szabálysértést akkor kell megállapítani, ha a törvényben meghatározott jogellenes cselekményeket ötvenezer forintot meg nem haladó értékre követik el, és nincs olyan körülmény, ami miatt bűncselekménynek kellene nyilvánítani.

Példa:

Az elkövető a kocsmá asztalán őrizetlenül hagyott húszezer forint értékű mobiltelefont elloppja. Az a személy is elköveti ezt a szabálysértést, aki tudja, hogy lopásból származik a telefon, és háromezer forintért az elkövetőtől megveszi.

Ha bolti pénztáros szándékosan rosszul ad vissza a vásárlónak, és így ötezer forinttal megkárosítja, a pénztáros is ezt a szabálysértést követi el.

A bolti tolvajokat is emiatt a szabálysértés miatt lehet felelősségre vonni, ha az eltulajdonított érték nem haladja meg az ötvenezer forintot.

Egyes dolgokat még fokozottabban véd a jogalkotó.

Ilyenek:

- 1) földmérési jel,
- 2) államhatár megjelölésére szolgáló jel,
- 3) a kulturális örökség védett elemei,
- 4) a megye-, város-, községhatár vagy a birtokhatár megjelölésére szolgáló hivatalos jel vagy létesítmény,
- 5) tömegközlekedési eszköz,
- 6) távközlési eszköz,
- 7) közúti jelzés,
- 8) park vagy ahhoz tartozó felszerelés,

- 9) természetvédelmi hatósági és tájékoztató tábla vagy egyéb közérdeket szolgáló jel vagy létesítmény.

Ezeknek már gondatlanságból történő **megrongálása, megsemmisítése, elvitele, áthelyezése, elmozdítása** is szabálysértés.

A gyakorlati alkalmazás szempontjából fontos, hogy a tulajdon elleni szabálysértés elkövetésén tetten ért személyt bárki visszatarthatja, köteles azonban őt a rendőrségnek haladéktalanul átadni.

III.4.2. 141. Természetvédelmi szabálysértés

187. § (1) Aki

a) a természetvédelmi államigazgatási szerv engedélyéhez vagy szakhatósági hozzájárulásához kötött tevékenységet engedély vagy szakhatósági hozzájárulás nélkül, vagy az engedélytől, szakhatósági hozzájárulástól eltérő módon végez vagy végeztet, vagy bejelentési kötelezettségének nem tesz eleget,

b) természeti területen – beleértve a védett természeti, Natura 2000 területet is – a természetvédelmi célokkal össze nem egyeztethető tevékenységet folytat, szemetel, a területet más módon szennyezi, tiltott helyen tartózkodik, engedély nélkül tüzet rak,

c) védett élő szervezet egyedét, származékát vagy barlangi képződményt jogellenesen megrongál, elvisz vagy elpusztít, illetve védett vagy fokozottan védett állatfaj egyedét élettevékenységében jelentős mértékben zavar,

szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés elkövetőjére a természetvédelmi őr, az önkormányzati természetvédelmi őr is szabhat ki helyszíni bírságot.

A szabálysértés elkövetési tárgyai:

- a védett élő szervezet egyede, származéka,*
- védett vagy fokozottan védett állatfaj egyede,*
- barlangi képződmény.*

A tényállásban meghatározott elkövetési magatartások:

- 1) engedélyhez vagy szakhatósági hozzájárulásához kötött tevékenység engedély vagy szakhatósági hozzájárulás nélküli, vagy az engedélytől, szakhatósági hozzájárulástól eltérő módon történő végzése vagy végeztetése,*
- 2) bejelentési kötelezettség elmulasztása,*
- 3) a természetvédelmi célokkal össze nem egyeztethető tevékenység folytatása,*
- 4) szemetelés, a terület más módon szennyezése,*
- 5) tiltott helyen tartózkodás,*
- 6) engedély nélküli tüzrakás,*
- 7) jogellenes megrongálás,*
- 8) megrongálás, elvitel,*
- 9) állatfaj egyedének élettevékenységében jelentős mértékben zavarása,*
- 10) jogellenes elpusztítás,*
- 11) a természet védelmére vonatkozó rendelkezések egyéb módon történő megsértése.*

Példa:

Szabálysértést követ el, aki a védett természeti területre gépjárművével engedély nélkül behajt, ott azzal közlekedik, tekintettel arra, hogy a védett természeti területeken tilos, illetve engedélyhez kötött a járművel történő közlekedés.

Természetvédelmi hatósági engedély nélküli fa-, gomba-, gyógynövény gyűjtés védett természeti területen, mennyiségtől függetlenül.

19 tő (egyed) tavaszi hérics természetvédelmi hatósági engedély nélküli gyűjtése. A tavaszi hérics védett, pénzben kifejezett értéke 5.000 ft. Büncselekmény 100.000 ft-ot elérő érték esetén valósul meg, ami a fokozottan védett élő szervezet egyedei esetében megállapított, pénzben kifejezett legalacsonyabb érték.

III.4.3. 141/A. Fémkereső műszer jogellenes használata

187/A. § (1) Aki fémkereső műszert engedély vagy bejelentés nélkül, illetve engedélytől eltérően használ, szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés elkövetőjére

a) a természetvédelmi őr,

b) az önkormányzati természetvédelmi őr,

c) az erdészeti hatóság arra felhatalmazott ügyintézője, valamint

d) a mezőőr

is szabhat ki helyszíni bírságot.

Fémkereső műszer használata - a hivatás gyakorlásához jogszabályban meghatározott módon szükséges használat kivételével - **hatósági engedély alapján végezhető feltérési tevékenység.** A hivatás gyakorlásához szükséges használatot jogszabályban meghatározott módon be kell jelenteni.

Fémkereső műszer hivatás gyakorlásához szükséges használatának minősül, ha a fémkereső műszer használója hitelt érdemlően bizonyítja, hogy feladatainak ellátásához szükséges a fémkereső műszer. Hitelt érdemlő bizonyításnak számít a munkaköri leírás, a cégszerűen aláírt megbízás vagy megrendelés.

Fémkereső műszer hivatás gyakorlásához szükséges használata:

- feltérásra jogosult intézmény által fémkereső műszerrel végzett lelet- és lelőhely-felderítés,
- tervszerű lőszermentesítés,
- közmű-nyomvonal keresése,
- háborús kegyelettel összefüggő feltérás, exhumálás.

Fémkereső műszer nyilvántartott régészeti lelőhelyen történő használata régészeti feltérési tevékenységnek minősül.

A fémkereső műszer hivatáshoz nem kötött használatának engedélyezése iránti kérelmet a hatóságnak kell benyújtani.

A fémkereső műszer használatára vonatkozó engedély tartalmazza:

- az engedély jogosultjának nevét és címét,
- a fémkereső műszer használatával érintett terület azonosítására alkalmas megjelölését és a tevékenység végzésének idejét.

A fémkereső műszer használatára vonatkozó rendelkezéseket a bűnüldöző és nyomozó szervek feladatellátására, valamint a tűzszervezeti tevékenységre nem kell alkalmazni.

III.4.4. 147. Veszélyeztetés kutyával

193. § (1) Aki a felügyelete alatt álló kutyát

- a) a település belterületén felügyelet nélkül bocsátja közterületre, vagy kóborolni hagyja,
- b) természeti és védett természeti területen, vagy vadászterületen – a vadászkutya és a **triflakereső** kutya kivételével – póráz nélkül elengedi vagy kóborolni hagyja,
- c) szájkosár és póráz nélkül közforgalmú közlekedési eszközön – **segítő kutya** kivételével – szállítja,
- d) **vendéglátó üzlet kivételével** étel- és ital-előállításra szolgáló üzletbe, közfürdő területére vagy játszótérre – **segítő kutya** kivételével – beengedi, illetve beviszi, szabálysértést követ el.

(2) Aki **veszélyes ebét** nem zárt helyen tartja, vagy nem helyez el a ház (lakás) bejáratán a **veszélyes ebre** utaló megfelelő figyelmeztető táblát, szabálysértést követ el.

A szabálysértés miatt a közterület-felügyelő, természeti és védett természeti területen a természetvédelmi őr, helyi jelentőségű védett természeti területen az önkormányzati természetvédelmi őr, továbbá a mezőőr is szabhat ki helyszíni bírságot.

Elkövetési magatartás: az ebek tartásával kapcsolatos előírások és kötelezettségek megszegése.

Ennek alapján tilos ebet:

- település belterületén felügyelet nélkül utcára engedni, illetve kóborolni hagyni;
- természeti, védett természeti, vagy vadászterületen – vadászkutya és triflakereső kutya kivételével – póráz nélkül elengedni, vagy kóborolni hagyni;
- közforgalmi közlekedési eszközön – segítő kutya kivételével - póráz és szájkosár nélkül szállítani;
- vendéglátó üzlet kivételével játszótérre, étel- és ital-előállításra szolgáló üzletbe, közfürdőbe – segítő kutya kivételével - beengedni vagy bevinni.

Kötelező a veszélyes ebet zárt helyen tartani, valamint a ház (lakás) bejáratára elhelyezni a veszélyes ebre utaló megfelelő figyelmeztetést.

Példa:

Az elkövető annak ellenére, hogy tudja, hogy kutyája harapós, nem helyez ki erre utaló táblát és a kutyát nem is tartja zárt helyen.

A hatályba lépő módosítással a vadászkutya mellett a triflakereső (értsd pl. szarvasgomba-kereső; trifla = föld alatti gomba) kutyára is kiterjeszti a pórázhasználat mentességét, továbbá a mezőőr is szabhat már ki helyszíni bírságot a szabálysértés elkövetőjével szemben.

Segítő kutya: a fogyatékosággal élő személyt az egyenlő esélyű hozzáféréshez fűződő joga gyakorlásában, önálló életvitelének elősegítésében, illetve veszélyhelyzet elhárításában segítő, rehabilitációs, rehabilitációs feladatokat ellátó, a külön jogszabályban meghatározott állategészségügyi követelményeknek megfelelő kutya.

A segítő kutya típusa, kiképzése és alkalmazhatósága szerint:

- 1) vakvezető kutya: a látássérült személy vezetésére kiképzett kutya,
- 2) mozgáskorlátozott személyt segítő kutya: a mozgáskorlátozott személyt mindennapi tevékenységeinek ellátásában segítő feladatokra kiképzett kutya,
- 3) hangot jelző kutya: a hallássérült személy számára veszélyt vagy egyéb fontos információt jelentő hangok jelzésére kiképzett kutya,

- 4) rohamjelző kutya: az epilepsziával élő személy vagy más krónikus, rohamszerű állapotoktól veszélyeztetett személy számára a roham során segítséget nyújtó feladatokra kiképzett kutya,
- 5) személyi segítő kutya: a fogyatékos személyt önálló életvitelében segítő feladatokra kiképzett kutya,
- 6) terápiás kutya: a gyógypedagógiai, a szociális szolgáltatások területén pedagógiai, pszichológiai, pszichiátriai, konduktív pedagógiai rehabilitációs, illetve rehabilitációs folyamatban alkalmazott kutya.

A segítő kutyát megkülönböztető jelzéssel kell ellátni, amelyen a kutyát kiképző szervezet logójának szerepelnie kell.

A segítő kutyát alkalmazó személy szájkosár nélkül alkalmazhatja a segítő kutyát.

III.4.5. 150. Köztisztasági szabálysértés

196. § (1) Aki

a) a közterületen, a közforgalom céljait szolgáló épületben, vagy közforgalmú közlekedési eszközön szemetel, ezeket beszennyezi,

b) a felügyelete alatt lévő állat által az a) pontban megjelölt helyen okozott szennyezés megszüntetéséről nem gondoskodik, szabálysértést követ el.

(2) Aki települési hulladékot a közterületen engedély nélkül lerak, elhelyez, vagy nem a kijelölt lerakóhelyen rak le vagy helyez el, szabálysértést követ el.

(2a) Köztisztasági szabálysértés miatt nem vonható felelősségre az a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvény alapján fogyatékos személynek minősülő személy, aki az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott cselekményt a felügyelete alatt lévő vakvezető, illetve mozgáskorlátozottakat segítő kutyára vonatkozóan követi el.

(3) Az (1) és (2) bekezdésekben meghatározott szabálysértés miatt a közterület-felügyelő, természeti és védett természeti területen a természetvédelmi őr, helyi jelentőségű védett természeti területen az önkormányzati természetvédelmi őr, az önkormányzat közigazgatási területéhez tartozó termőföldeken a mezőőr is szabhat ki helyszíni bírságot.

A fogyatékos személytől nem várható el, hogy a felügyelete alatt lévő vakvezető, illetve mozgáskorlátozottakat segítő kutya által okozott szennyeződés megszüntetéséről gondoskodjék, ezért szabálysértési szankció alkalmazása nem indokolt.

A szabálysértés elkövetési helyei:

- közterület;
- közforgalom céljait szolgáló épület;
- közforgalmú közlekedési eszköz;
- szemétkerakásra ki nem jelölt hely.

Elkövetési magatartások:

- szemetelés, szennyezés;
- felügyelet alatt álló állat által okozott szennyezés megszüntetésének elmulasztása;
- hulladék engedély nélküli lerakása, elhelyezése.

Példa:

Az elkövető a boltban vásárolt jégkrémet megeszi, majd ezt követően a papírját a járdára dobja.

III.4.6. 169. Vadászati, halászati, legeltetési tilalom megszegése

215. § (1) Aki a katasztrófák elleni védekezéssel összefüggésben elrendelt általános vadászati, halászati, legeltetési tilalmat megszegi, szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt a hivatásos katasztrófavédelmi szerv erre felhatalmazott ügyintézője, a mezőőr, a halászati őr is szabhat ki helyszíni bírságot.

III.4.7. 195. Mezei szabálysértés

241. § (1) Aki más földjén jogtalanul legeltet, szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt a mezőőr is szabhat ki helyszíni bírságot.

III.4.8. 161. Személyazonosság igazolásával kapcsolatos köteleességek megszegése

207. § (1) Aki személyazonosító igazolványra vonatkozó jogszabályban *előírt kötelezettségét megszegi*, az igazoltatásra feljogosított személy felszólítására *személyi adatainak bemondását* vagy a személyazonosság igazolására alkalmas *hatósági igazolvány átadását megtagadja*, vagy az *említett adatokra vonatkozólag az intézkedés során valótlan állít*, szabálysértést követ el.

Elkövetési magatartások:

- személyazonosító igazolványra vonatkozó jogszabályban előírt kötelezettség megszegése,
- a személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolvány átadásának megtagadása,
- személyi adatai bemondásának megtagadása,
- valótlan adatok állítása.

Minden 14. életévét betöltött személynek rendelkeznie kell valamilyen személyazonosításra alkalmas okirattal (személyi igazolvány, útlevél, kártyaformátumú vezetői engedély).

A feljogosított személy felszólítására mindenki köteles igazolni magát, ha nála van a személyazonosító okmánya, akkor azt át kell adnia, ha nincs, adatait be kell diktálnia.

Ha valaki nem tartja magánál a személyazonosító okmányát az még nem szabálysértés, csak abban az esetben, ha nála van, de azt nem adja át, illetve ha nincs nála, és nem diktálja be az adatait, vagy valótlan adatokat diktál be.

Példa:

Az elkövető az igazoltatás során közli, hogy nincs nála a személyi igazolványa, de az végül a ruházatátvizsgálás során kabátja zsebéből előkerül.

III.4.9. 198. Felhívással szembeni engedetlenség

244. § Aki a természeti területek, a védett természeti területek és értékek, az erdő, valamint a vadállomány őrzésével, védelmével kapcsolatban a külön jogszabályban meghatározott *természetvédelmi, erdészeti és vadászati hatósági feladatokat ellátó személy, az erdészeti szakszemélyzet tagja, a természetvédelmi őr, az önkormányzati természetvédelmi őr, a mezőőr, illetve a halászati őr jogszabályban előírt felhívásának nem tesz eleget, vagy intézkedését akadályozza*, szabálysértést követ el.

A szabálysértés a rendészeti tevékenységet folytató személyek intézkedéseinek érvényesülését segíti elő.

A tényállásban felsorolt rendészeti tevékenységet folytató személyek az intézkedéseikre vonatkozó jogszabályok alapján kötelező jellegű utasításokat adhatnak.

Amennyiben ezt az intézkedés alá vont személy nem hajtja végre, azzal szabálysértést követ el.

Elköveti a szabálysértést például, aki az erre vonatkozó felhívás után sem

- hagyja el a tiltott területet,
- mutatja meg a csomagját,
- veti magát alá a ruházatátvizsgálásnak,
- adja át a jogszerűtlenül birtokolt tárgyat.

III.4.10. 199. Vízszenyezés

245. § (1) Aki

a) vízilétesítménybe, illetve felszíni vagy felszín alatti vízbe közvetlenül vagy közvetve **szennyező anyagot juttat és ezáltal a vízkészletet felhasználásra alkalmatlanná teszi, vagy a felhasználást veszélyezteti**, ha környezetkárosítás egyébként nem állapítható meg,

b) **a szennyvíz vagy a szennyezőanyag ártalommentes elhelyezését**, illetve a felszíni vagy **felszín alatti vízbe történő bevezetését nem** a jogszabályban, a jogszabály alapján kiadott hatósági előírásban **meghatározott módon valósítja meg**, vagy **olyan létesítményt üzemeltet, amely a vizek fertőzését vagy szennyezését okozhatja**,

c) az ivóvízellátást, ásvány- vagy gyógyvízhasznosítást szolgáló, vagy ilyen célra kijelölt **vizek, vízilétesítmények védőterületére, védőidomára, védősávjára a jogszabályban, a hatósági előírásokban meghatározott rendelkezéseket megszegi**, vagy a **védőterületet, védőidomot, védősávot érintő korlátozásokkal ellentétes tevékenységet folytat** vagy **ingatlan-használatot gyakorol**,

szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt a természetvédelmi őr, az önkormányzati természetvédelmi őr, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv erre felhatalmazott ügyintézője, a mezőőr vagy a halászati őr helyszíni bírságot szabhat ki.

Elkövetési magatartások:

- szennyező anyag juttatása vízilétesítménybe, felszíni vagy felszín alatti vizekbe;
- szennyvíz vagy a szennyezőanyag nem előírásoknak megfelelő módon történő elhelyezése, vizekbe engedése;
- vizek fertőzését vagy szennyezését okozó létesítmény üzemeltetése;
- az ivóvízellátást, ásvány- vagy gyógyvízhasznosítást szolgáló, vagy ilyen célra kijelölt vizek, vízilétesítmények védőterületére, védőidomára, védősávjára a jogszabályban, a hatósági előírásokban meghatározott rendelkezéseket megszegi, ott szabályellenes tevékenységet folytat, szabályellenes ingatlan-használatot gyakorol.

Példa:

Az elkövető szennyvizét folyóvízbe engedi.

III.5. Büntető eljárásjogi ismeretek

III.5.1. A feljelentés

Közvádra üldözendő bűncselekmény miatt bárki tehet feljelentést.

A hatóság tagja és a hivatalos személy, továbbá, ha törvény előírja, a köztestület köteles a hatáskörében tudomására jutott, közvádra üldözendő bűncselekményt feljelenteni.

A feljelentésben meg kell jelölni a bizonyítási eszközöket, egyidejűleg gondoskodni kell a bűncselekmény nyomainak, a bizonyítási eszközök, valamint az elkobozható vagy vagyoneklobzás alá eső dolgok és vagyon megőrzéséről.

Feljelentést az ügyészségnél vagy a nyomozó hatóságnál lehet tenni. A feljelentést más hatóság és a bíróság is köteles fogadni, és azt a nyomozó hatóságnak, illetve az ügyészségnek megküldeni.

III.5.2. A szemle

Szemlét a bíróság, az ügyészség vagy a nyomozó hatóság rendel el és tart, ha a bizonyítandó tény megismeréséhez vagy megállapításához személy, tárgy vagy helyszín megtekintése, illetve tárgy vagy helyszín megfigyelése szükséges.

A szemlén fel kell kutatni és össze kell gyűjteni a tárgyi bizonyítási eszközöket, és gondoskodni kell a megfelelő módon történő megőrzésükről. A szemle alkalmával a bizonyítás szempontjából jelentős körülményeket részletesen rögzíteni kell, így különösen a szemletárgy felkutatásának, összegyűjtésének menetét, módját, helyét és állapotát. A tárgyi bizonyítási eszközök felkutatása, rögzítése és biztosítása során úgy kell eljárni, hogy az eljárási szabályok megtartása utólag is ellenőrizhető legyen. A szemle tárgyáról, ha lehetséges és szükséges, kép-, hang-, illetve kép- és hangfelvételt, rajzot vagy vázlatot kell készíteni, és azt a jegyzőkönyvhöz kell csatolni.

III.6. Kriminálisztikai ismeretek

III.6.1. Intézkedés tettenérés esetén

A **mezőőr** jogosult törvényben meghatározott feladataival összefüggő jogellenes cselekmény, szabálysértés, bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a cselekmény abbahagyására felszólítani, valamint a cselekmény folytatásában megakadályozni.

Továbbá jogosult a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a rendőrség vagy intézkedésre jogosult személy értesítése mellett, annak megérkezéséig – de legfeljebb két óra időtartamra – visszatartani.

A tetten ért személy visszatartása intézkedés végrehajtása érdekében a mezőőr testi kényszert és vegyi eszközt alkalmazhat.

A kormányzati szolgálati, közszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban álló mezőőr

- bűncselekmény, vagy
- azon szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés esetén, amely tekintetében helyszíni bírságot szabhat ki,

az eljárás lefolytatása érdekében a tetten ért személyt jogosult haladéktalanul előállítani a helyi rendőri szervhez, vagy a rendőrséggel egyeztetett helyszínen a rendőrség részére átadni.

A kormányzati szolgálati, közszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban álló mezőőr, ha a tetten ért személy az előállításnak ellenszegül, vagy az előállítás egyéb okból nem hajtható végre, a tetten ért személlyel szemben az ellenszegülés megtörése, a szökés megakadályozása érdekében bilincset alkalmazhat.

A tetten ért személyt – előzetes figyelmeztetés után – belegyezése nélkül is átvizsgálhatja.

A **kormányzati szolgálati, közszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban álló** mezőőrnek ellenszegülés esetén az előállításhoz a rendőrség segítségét kell kérnie.

A mezőőr jogosult a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a rendőrség, illetve az előállításra jogosult szerv értesítése mellett, annak megérkezéséig – de legfeljebb két óra időtartamra – visszatartani.

Tettenérés akkor áll fenn, ha az elkövető a bűncselekmény törvényi tényállását egészben vagy részben szemtanú jelenlétében valósítja meg, illetőleg őt a helyszínről távoztában vagy üldözés közben fogják el. Az is tetten érésnek minősül, ha nem a szemtanú, hanem más személy fogja el üldözés közben az elkövetőt.

A büntetőeljárás törvény szerint a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni, ha erre nincs módja, akkor a rendőrséget értesíteni.

A tulajdon elleni szabálysértés elkövetésén tetten ért személyt bárki visszatarthatja, köteles azonban őt a rendőrségnek haladéktalanul átadni.

III.6.2. A helyszínbiztosítás

Nem minden esetben van lehetőség az elkövető tettenérésére és elfogására, vagy visszatartására, de az ilyen esetekben is fontos feladatai vannak a bűncselekményt észlelő mezőőrnek.

Ha a mezőőr nem ismeri fel, hogy bűncselekményt követtek el és az alábbi feladatait nem teljesíti, azzal a későbbi nyomozást és a bűncselekmény bizonyítását is megnehezíti.

III.6.2.1. A helyszínbiztosítás feladatai

A helyszínbiztosítás alapvető feladata a bűncselekmények, vagy balesetek helyszínének változatlan állapotban való fenntartása annak érdekében, hogy a hatósági eljárás sikere biztosítható legyen.

A helyszínbiztosító ez irányú tevékenysége a hatósági helyszíni szemle megkezdéséig a helyszín elváltoztatásának, illetőleg megváltoztatásának megakadályozására szolgál. A helyszínbiztosítás során mindig elsőbbséget élvez az élet- és vagyonmentés, a közveszély elhárítása, az elkövető elfogása, a nyomoknak a megsemmisüléstől való megóvása.

A helyszínbiztosítás feladatai:

- 1) Tájékozódás a helyszín körülményeiről
- 2) Rendőrség, mentők, tűzoltók értesítése
- 3) Elsősegélynyújtás a sérülteknek
- 4) Vagyonmentés
- 5) Tetten ért elkövető elfogása
- 6) A tanúk helyszínen tartása, illetéktelen személyek eltávolítása
- 7) A helyszín körülhatárolása, őrzése

III.6.2.2. Tájékozódás a helyszín körülményeiről, a helyszín felmérése

A helyszín megtekintése, az ott tartózkodók kikérdezése alapján tisztázni kell mi történt, és az összegyűjtött információk alapján meg kell állapítani szükséges-e más hatóság értesítése.

Bűncselekmény észlelése esetén mindig értesíteni kell a rendőrséget vagy más illetékes hatóságot.

Fel kell mérni, hogy vannak-e a helyszínen sérült vagy ellátásra szoruló személyek, és tájékozódni kell azok számáról, állapotáról a mentők értesítése, illetve az elsősegélynyújtás mielőbbi megkezdése érdekében.

III.6.2.3. Rendőrség, mentők, tűzoltók értesítése

A bejelentést mindig a 112-es segélyhívó számon kell megtenni. A 112 egy egységes európai segélyhívószám, amely ingyenesen hívható mind vezetékes, mind mobiltelefonról.

A hívást szakképzett diszpécser fogadja, aki vagy közvetlenül koordinálja az esetet, vagy átkapcsol a leginkább releváns szervezethez (mentők, katasztrófavédelem, vagy rendőrség).

A bejelentés tartalmazza:

- 1) A bejelentő nevét, telefonszámát, címét illetve a hívás helyszínét
- 2) Milyen eseményről van szó (pl. közlekedési baleset, bűncselekmény, tüzeset)
- 3) Pontos hol található a helyszín, hogyan lehet a legkönnyebben megközelíteni
- 4) Van-e sérült, mennyi, milyen sérülésekről van szó
- 5) Bűncselekmény esetén: milyen információk vannak az elkövetőről, látták-e, elfogták-e, milyen irányban menekül, miről lehet felismerni, mivel menekül, rendelkezik-e fegyverrel.
- 6) A helyszínbiztosítás megkezdéséről, és az ennek során végrehajtott feladatokról.

Olyan - életmentést vagy elsősegélynyújtást igénylő - esetekben, ahol a hatóságok értesítésével együtt járó idővesztés később már nem orvosolható hátrányokat okozhat, az életmentést és elsősegélynyújtást soron kívül, a fentieket megelőzve vagy azokkal egyidejűleg meg kell kezdeni.

III.6.2.4. Életmentés, elsősegélynyújtás

Az életmentés és az elsősegélynyújtás fontosabb érdek, mint a nyomok megóvása, ezért azt mindenképpen meg kell kezdeni, ha szükséges, de a lehetőségekhez képest törekedni kell a helyszín eredeti állapotának megőrzésére.

Ha a sérültet elszállítják, fel kell jegyezni az adatait, az elszállító orvos, mentőtiszt nevét, a jármű rendszámát, és hogy mely egészségügyi intézménybe viszik. Ajánlatos továbbá az orvostól tájékoztatást kérni a sérült állapotáról.

III.6.2.5. Vagyonmentés

A közveszély elhárítása és a további károsodások megelőzése szintén fontos feladat, de a vagyon mentése során már mérlegelni kell, hogy a nyomok megóvása vagy a bűnügyi érdekek a fontosabbak.

A vagyon mentését úgy kell végrehajtani, hogy az ne menjen se az életmentés, se a közveszély elhárításának rovására, és lehetőség szerint ügyelni kell a nyomok megóvására is.

III.6.2.6. A tetten ért elkövető elfogása

Amennyiben az elkövető a helyszínen van, el kell fogni, és a hatóságnak át kell adni.

Ahogy korábban említésre került, a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt *bárki* elfoghatja.

Olyan bűncselekmények esetén, amelyeknél kötelező a helyszíni szemle, a helyszínbiztosítás akkor is szükséges, ha az elkövetőt elfogták.

III.6.2.7. A tanúk helyszínen tartása, illetéktelen személyek eltávolítása

Azt a személyt, aki érdemi információval tud szolgálni az eseményről, illetve az elkövetőről, meg kell kérni, hogy várja meg a rendőrséget. Ha ezt valamiért nem teszi meg, akkor adatait és az általa elmondottakat lehetőség szerint fel kell jegyezni.

Az illetéktelen személyeket el kell küldeni a helyszínről.

III.6.2.8. A helyszín körülhatárolása, őrzése

Fontos feladat, hogy azt a területet ahol a különféle elváltozások, bűnjeltárgyak, nyomok vannak, illetve anyagmaradványok maradhattak, le kell lezárni, és őrizni kell.

A lezárásnak ki kell terjednie a közvetlen helyszínre, az érkezés-távozás feltételezett útvonalára, a kapcsolódó események helyére.

A szabadban lévő nyomokhoz, bűnjelekhez nem szabad hozzáérni. Ha mindenképpen meg kell fogni egy bizonyítási eszközt, azt gumikesztyűvel vagy nejlon zacskóval kell megtenni.

Szükség esetén a nyomot le kell fedni, de olyan anyaggal, ami nem változtatja meg, szennyeződés nem kerülhet rá, lehetőleg még szag sem.

IV. Fejezet: A mezei őrszolgálatot ellátók ágazati szakmai és jogi ismeretei

Az ágazati szabályozás anyaga a kézirat lezárásakor hatályban lévő jogszabályokban meghatározottakat tartalmazza, ezeket a Rendészeti törvény vonatkozó rendelkezéseivel összhangban kell értelmezni, és alkalmazni.

IV.1. A mezei őrszolgálat jogállása, felügyelet, irányítás, jogosultságok és köteleességek

IV.1.1. A mezei őrszolgálat jogállása

A mezei őrszolgálat jogállását, jogosultságait és kötelezettségeit

- a fegyveres biztonsági őrségről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról szóló 1997. évi CLIX. törvény;
- a mezőőrök és a hegyőrök szolgálati viszonyáról szóló 29/1998. (IV. 30.) FM rendelet;
- a mezei őrszolgálat megalakításához, fenntartásához és működéséhez nyújtandó állami hozzájárulás igénybevételének rendjéről és feltételeiről szóló 64/2009. (V. 22.) FVM–PM együttes rendelet

határozza meg.

IV.1.2. A mezei őrszolgálat létesítése, felügyelete és irányítása

IV.1.2.1. A mezei őrszolgálat létesítése

A települési önkormányzat a közigazgatási területéhez tartozó termőföldek – ide nem értve az erdőt, a halastavat – őrzéséről mezei őrszolgálat létesítésével gondoskodhat. **Több települési önkormányzat közös mezei őrszolgálatot hozhat létre.**

A mezei őrszolgálat létrehozását a mezőgazdasági igazgatási szervnek be kell jelenteni, amely az őrszolgálatot közhiteles nyilvántartásba veszi. A bejelentésnek tartalmaznia kell az őrszolgálat létszámát, az őrzött terület mértékét és a földrészletek helyrajzi számát. A mezei őrszolgálat a nyilvántartásba vett területen (a továbbiakban: működési terület) látja el tevékenységét.

Az őrszolgálat létszámát a működési területhez és a körzetben tevékenykedő egyéb közfeladatot ellátó őrszolgálatok működéséhez mérten, úgy kell megállapítani, hogy annak napi, rendszeres ellenőrzése biztosítható legyen.

A vegyes minőségű területeken (erdő, mezőgazdasági terület, halastó stb.) a mező-, hegy-, halászati őrök, hivatásos vadászok és az erdészeti szakszemélyzet az egymás hatáskörébe tartozó feladatok ellátásával is megbízhatók.

Az önkormányzati mezei őrszolgálat megalakítási, fenntartási és működési költségeit a földhasználó, ha ez ismeretlen, a tulajdonos által kifizetett mezőőri járulékból és a központi

költségvetés által biztosított hozzájárulásból kell fedezni. A mezőőri járulék mértékét és megfizetésének módját a települési, a fővárosban a fővárosi kerületi önkormányzat, a mezei őrszolgálat létesítéséről és működéséről szóló helyi önkormányzati rendeletében szabályozza. Az önkormányzat a mezei őrszolgálat megalakítása előtt a Rendészeti törvényben meghatározott módon együttműködési megállapodást köt a rendőrséggel.

A megalakítási, fenntartási és működési költségek felét, de legfeljebb a külön jogszabályban meghatározott összeget a központi költségvetés biztosítja hozzájárulásként az agrárpolitikáért felelős miniszter által vezetett minisztérium fejezetéből. Az önkormányzati mezei őrszolgálat esetében, a mezőőri járulék, adók módjára behajtandó köztartozásnak minősül. Az eljárásra az ingatlan fekvése szerinti települési önkormányzat jegyzője jogosult.

IV.1.2.2. A mezei őrszolgálat felügyelete, irányítása

A mezőőr feladatát az őrszolgálatot létrehozó települési önkormányzat (a továbbiakban: fenntartó) utasításai szerint végzi, szakmai felügyeletét a *mezőgazdasági igazgatási szerv* és a *rendőrség* látja el.

A fenntartó a mezőőr foglalkoztatásáról, illetve a foglalkoztatás megszüntetéséről

- a mezőgazdasági igazgatási szervet és
- a rendőrséget

a foglalkoztatást, illetve annak megszüntetését megelőzően öt napon belül írásban értesíti.

IV.1.3. A mezőőr jogállása, jogosultságai és kötelezettségei

A mezőőr a termőföldek őrzését, valamint a termőföldön lévő, illetve ahhoz tartozó termények és termékek, felszerelések, eszközök, haszonállatok, továbbá mezőgazdasági építmények, földmérési jelek vagyonsvédelmét ellátó személy.

A mezőőr a tevékenységét meghatározó törvényből, a működési és szolgálati szabályzatból, mezőgazdasági alapismeretből, lőfegyverismeretből, valamint a Rendészeti törvényben meghatározott ismeretekből a *mezőgazdasági igazgatási szerv* előtt vizsgát tesz.

A mezőőrnek a törvényben meghatározott tevékenység folytatására való jogosultságát a *rendőrség* által kiadott szolgálati igazolványa igazolja. A mezőőr szolgálati igazolványának tartalmára, kiadására, nyilvántartásba vételére és nyilvánosságára a Rendészeti törvény rendelkezései az irányadók. A *mezőgazdasági igazgatási szerv* a mezőőr számára az előírt vizsga és eskü letétele után szolgálati naplót ad ki.

A mezőőr sörétes vadászlőfegyverrel, a rendőrségnél rendszeresített könnygázszóró palackkal, valamint formaruhával való ellátásáról a *fenntartó* gondoskodik.

Ha a lőfegyvertartási engedélyt szolgálati célból adták ki, és a mezőőr foglalkoztatása megszűnt, az engedélyt a *rendőrség* visszavonja.

IV.1.4. A mezőőr feladatai

A mezőőr a működési területén jogosult és köteles a Rendészeti törvényben meghatározott **intézkedések és kényszerítő eszközök** alkalmazására:

- azzal a járművel szemben, amelyről alaposan feltételezhető, hogy azon a működési területről származó jogellenesen szerzett szállítmány van,
 - azzal a személlyel szemben, aki a nála vagy az általa használt járművön levő szállítmány megszerzésének jogszerűségét nem valószínűsíti.
- 1) A mezőőr a működési területén jogosult és köteles a **jogtalanul legeltetett, illetőleg felügyelet nélkül talált állatot** a tulajdonosnak átadni. Ha a mezőőr a jogtalanul legeltetett vagy felügyelet nélkül talált állat tulajdonosát nem tudja megállapítani, ezt követően intézkedik az állat biztonságos elhelyezéséről, és szükség szerint értesíti a hatósági állatorvost, illetve a jegyzőt.
 - 2) A mezőőr gondoskodik az **őrzött területen észlelt károkozás** esetén a terület tulajdonosának, használójának értesítéséről. Jogszabálysértés gyanúja esetén a mezőőr értesíti a fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról szóló 1997. évi CLIX. törvény 23. §-ának (4) bekezdése szerinti hatóságot. A természet védelmét szolgáló jogszabályok megsértésének észlelése esetén a természetvédelmi őrszolgálatot.
 - 3) A mezőőr köteles a feladatának ellátása során tudomására jutott bűncselekményről, valamint – ha saját intézkedésének a feltételei nem állnak fenn – a tudomására jutott szabálysértésről a rendőrséget vagy **az ügyben hatáskörrel rendelkező más szervet** haladéktalanul értesíteni, illetve a hatáskörrel rendelkező szerv eljárását kezdeményezni.
 - 4) A mezőőr tevékenysége során **együttműködik** a rendőrséggel, melynek keretében tevékenysége ellátásáról, annak körülményeiről a rendőrséget rendszeresen tájékoztatja. Ha a rendőrség a mezőőr illetékességi területét érintő fokozott ellenőrzést hajt végre, a fokozott ellenőrzés ideje alatt – a rendőrség kérésére – a mezőőr a feladatainak végrehajtását egyezteteti a rendőrséggel.
 - 5) A mezőőr a feladatai ellátása során – amennyiben az önkormányzat köztisztviselői, vagy közalkalmazotti jogviszonyban alkalmazza – a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény alapján **helyszíni bírság kiszabására jogosult** az alábbi esetekben:
 - 132. A tulajdon elleni szabálysértés (177. §)
 - 141/A. Fémkereső műszer jogellenes használata (187/A. §)
 - 147. Veszélyeztetés kutyával (193. §)
 - 150. Köztisztasági szabálysértés (196. §)
 - 169. Vadászati, halászati, legeltetési tilalom megszegése (215. §)
 - 195. Mezei szabálysértés (241. §)
 - 199. Vízszennyezés (245. §).

IV.1.5. Együttműködés más szervekkel

A mezőőr tevékenysége során együttműködik:

- 1) *a katasztrófavédelemmel,*
- 2) *a Nemzeti Adó- és Vámhivatal vámszerveivel,*
- 3) *a hivatásos állami és önkormányzati tűzoltósággal,*
- 4) *a természetvédelmi őrszolgálatlal,*
- 5) *az erdészeti hatósággal,*
- 6) *a vadászati hatósággal,*
- 7) *a halászati hatósággal,*
- 8) *az önkormányzati szervekkel,*
- 9) *a járási hivatallal,*
- 10) *a fegyveres biztonsági őrséggel, valamint*
- 11) *az egyesületekkel.*

IV.1.6. A mezőőr által használható kényszerítő eszközök használatának különös szabályai

A mezőőr törvényben meghatározott feladatai ellátása során *vegyi eszközt* (a rendőrségnél rendszeresített gázsprayt és könnygázsóró palackot), *szolgálati kutyát*, valamint *rendőrbotot*, továbbá amennyiben közszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban áll a mezőőr, úgy *bilincset* tarthat magánál. (Ezek alkalmazásának szabályait az I.5.2. alfejezet részletezi.)

A mezőőr a település közigazgatási területének belterületnek nem minősülő, elsősorban mezőgazdasági, erdőművelési célra szolgáló részén, szolgálati feladatainak ellátása során nyíltan viselve *sörétes lőfegyvert* tarthat magánál.

IV.1.6.1. A sörétes vadászlőfegyver használata

A mezőőr sörétes vadászlőfegyverét lakott területen kívül

- *kártevő riasztására,*
- *vaktölténnyel vadriasztásra,*
- *a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló jogszabályban foglaltakkal összhangban, a seregély (Sturnus vulgaris) állományának gyérítésére*

használhatja.

A mezőőrnek jelentést kell írnia a fenntartóhoz a sörétes vadászlőfegyver használatáról, a felhasznált lőszer mennyiségéről.

A sörétes vadászlőfegyverrel kapcsolatos tevékenységekhez a területileg illetékes vadászatra jogosult egyetértése szükséges. A mezőőr köteles a tevékenység időpontját és helyszínét a területileg illetékes vadászatra jogosult képviselőjével, vagy a hivatásos vadással előzetesen egyeztetni, és a vadászati naplóba (beírókönyvbe) beírni.

IV.1.6.2. A vegyi eszköz használata

A mezőőr feladatának ellátása során a rendőrségnél rendszeresített gázsprayt és könnygázszóró palackot (a továbbiakban: vegyi eszközt) tarthatja magánál, illetve használhatja.

A könnygázszóró palack alkalmazására **kizárólag** a Rendészeti törvény, valamint a 86/2012. (XII. 28.) BM rendelet szabályait kell alkalmazni. Ezeket a szabályokat a tananyag szakmai ismeretek fejezete tartalmazza.

A sörétes vadászlőfegyver, illetve a könnygázszóró palack elvesztése esetén a mezőőr haladéktalanul, de legkésőbb az észlelését követő 2 munkanapon belül írásban – a körülmények leírásával – jelentést tesz a fenntartónak és egyidejűleg a rendőrségnek.

IV.1.7. A formaruhára, jelvényre, szolgálati igazolványra, szolgálati naplóra vonatkozó rendelkezések

A mezőőr a formaruha bal oldalán, jól látható helyen szolgálati jelvényt visel. A szolgálati azonosító jelvény 80 mm magas, 60 mm széles ovális, felül „RENDÉSZETI FELADATELLÁTÁS” felirat, alul hat számjegyből álló sorszám található. A középső síkban, 45 mm átmérőjű egyedi logó kap helyet, amelynek alsó széle az alapjelvény aljától 10 mm-re van.

A mezei őrszolgálat egyedi logója a szolgálati jelvény középső síkjában, 45 mm átmérőjű körben helyezkedik el, amelynek közepén található pajzsot két aranszínű búzakaralász fogja körbe. A pajzs jobb oldalán stilizált dombos vidék szerepel teli zöld színnel, mező felett aranszínű nap és hold, a pajzs bal oldalán szőlőtöke látható. A pajzs és a búzakaralász alatt félkörívben fekete színű „MEZŐŐR” felirat szerepel.

A szolgálati azonosító jelvény fekete bőralátétten rögzített, mely gombolós kivitelű. A bőralátét 2 mm-rel szélesebb a fémjelvényénél, felül a gombolás céljára lyukasztott és hasított.

A *rendőrség* az esküt tett mezőőr részére szolgálati igazolványt és szolgálati jelvényt állít ki, amelyet 30 napon belül postai úton juttat el a mezőőr munkáltatója (*fenntartó*) részére.

Az esküt tett mezőőr részére a szolgálati igazolványt és szolgálati jelvényt a *fenntartó* – a *mezőgazdasági igazgatási szerv* egyidejű tájékoztatásával – adja át.

Az esküt tett mezőőr számára a szolgálati naplót a *mezőgazdasági igazgatási szerv* biztosítja.

A mezőőr a megbízatása vagy foglalkoztatása megszűnése esetén 5 napon belül köteles a szolgálati igazolványt, a szolgálati jelvényt a *fenntartó* részére átadni, a *fenntartó* az átvételről igazolást állít ki, és tájékoztatja a megyei kormányhivatal földművelésügyi igazgatóságát. Az átvételt követően a *fenntartó* a szolgálati igazolványt és a szolgálati jelvényt haladéktalanul megküldi a *rendőrség* részére. A szolgálati naplót öt évig meg kell őrizni.

A hatósági szolgálati igazolvány, a szolgálati napló, a mezőőri jelvény elvesztését a mezőőr a *fenntartónak* haladéktalanul, a *fenntartó* a *mezőgazdasági igazgatási szervnek* három napon belül bejelenti.

A szolgálati igazolvány, a szolgálati napló, a szolgálati jelvény elvesztését a mezőőr a *fenntartónak* haladéktalanul, a *fenntartó* a járási hivatalnak három napon belül bejelenti.

IV.1.8. A képzés, továbbképzés, vizsgáztatás

A *mezőgazdasági igazgatási szerv* a mezőőrök számára vizsgát és tanfolyamot szervez. A háromfős vizsgabizottság tagjai a *mezőgazdasági igazgatási szerv*, illetve a *rendőrség* képviselői. A vizsgabizottság elnöke a *mezőgazdasági igazgatási szerv* vezetője. A *mezőgazdasági igazgatási szerv* a sikeres vizsgát követően vizsgabizonyítványt állít ki.

Az eredményes vizsgát tett mezőőr az alkalmazására vonatkozó jogviszony létrehozását követően a *mezőgazdasági igazgatási szerv* vezetője előtt esküt tesz, amelyről a *mezőgazdasági igazgatási szerv* esküokmányt állít ki.

Az eskü szövege a következő:

„Én esküszöm, hogy működési területemen a termőföldeket, a termőföldön lévő terményeket és termékeket, felszereléseket, eszközöket, haszonállatokat, mezőgazdasági építményeket és földmérési jeleket a vonatkozó jogszabályok rendelkezései szerint lelkiismeretesen őrzöm. A hatályos jogszabályok szerint mindazon személyekkel szemben késedelem nélkül eljárrok, akik a mezőgazdaság vagy a tulajdonosok érdekeit sértik, értékeit veszélyeztetik. A jogszabályban biztosított jogommal vissza nem élek.”

A mezőőrnek évenként a *mezőgazdasági igazgatási szerv* által szervezett továbbképzésen részt kell vennie. A részvételt a *mezőgazdasági igazgatási szerv* a vizsgabizonyítványba bejegyezi.